

CSENDŐRSÉGI LAPOK

SZERKESZTI PINCZÉS ZOLTÁN SZÁZADOS

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Egész évre 8 K, Fél-
Évre 4 K, Negyedévre 2 K aranyértékben

Megjelenik
havonta kétszer

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Budapest, I., Országház-utca 30.

*Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,
Hiszek egy Isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában.*

Amen.

Az első lépés.

Ha testületünknek immár negyvennégy éves multjában a csendőrség fejlődésének történetét figyelemmel kísérjük, megállapíthatjuk, hogy fejlődésünk igen fokozatos, mondhatnánk, lassú, de éppen azért egészséges volt. A csendőrség felállítását közvetlenül követő néhány esztendőn kívül olyan évtizedet nem tudnánk megjelölni, amelyhez „korszakalkotó” újítások emléke fűződne, mert a „korral való haladás” jelszavának túlzásait mindig meggondoltan ellensúlyozta egy, a tradíciók tiszteletében megnyilvánuló egészséges konzervativizmus, a tapasztalatokon át előrelátó böles mérséklet, amely a testület jövőjét a természetes fejlődésben és növekedésben és nem a máról-holnapra való mesterséges vagy éppen erőszakos nagyra-növesztésben látta biztosítottnak.

Különös féltékenységgel őrködött mindig a csendőrség a maga erkölcsi tradíciói felett. A modern kor materiális világszemlélete és erkölcsi felfogásának liberálizmusa mindig idegen volt előttünk és ma is az, mert ideáljainkra tör és nem meghajlásra, hanem védekezésre készítet. Mi a morális jó és rossz fogalmát, a szabad és nem szabad határát nem a haladás álarcaiba bujtatott jelszavak elaszticitása szerint, hanem tradícióink és lelkiismeretünk legszentebb és legönzertlenebb meggyőződése szerint állítottuk fel magunknak és ehhez a meggyőződésünkhöz ma is törhetetlenül ragaszkodunk, mert tudjuk, hogy ez az egyetlen szilárd alap, amelyre testületünket építhetjük és amelyen jövőjét is biztosíthatjuk.

De ez még nem elég. A jellembeli edzettség nagy erő, de hivatásunk teljesítésére egymagában még nem képesít. Az ország munkát vár tőlünk, komoly, hasznos és eredményes munkát s a munkára való készség mellett mindig fokozottabb hivatásbeli képességet és felkészültséget. Ezért annál a harcnál, amelyet a bűnözők világával folytatunk, konzervativizmusnak nincsen helye: — az elődök fegyveréről is le kell mondani, ha az ellenfél már tökéletesebb s a szellem ellen nemesak karddal, hanem a szellem fegyvereivel is küzdenünk kell, ha győzni akarunk.

A csendőrség életének első harminc esztendeje alatt egy hatalmas, boldog ország gondtalan jólétben megüledett társadalmát szolgálta. Az egymást követő évek és évtizedek viszonylagos egyformaságában, zavartalan nyugalmában és a többség feltétlen tiszteletében szinte önmagától kialakult és megszilárdult állami rend és közbiztonság fenntartása inkább csak erkölcsi megbízhatóságot, mint taktikai és technikai felkészültséget követelt; inkább csak őrködni kellett felette, mint harcolni érette. A csendőrség egész élete és tevékenysége a mindennapi élet békességes eseménytelenségéhez idomult s a mindennapi élet szürkeségében nem vette észre a saját hiányait, mert a feladatok, amelyeket megoldania kellett, azokat nem éreztették vele.

Mennyi minden mentünk keresztül azóta! Mennyivel más lett az élet és benne az ember, mennyivel több és nehezebb lett a feladat és mennyivel nehezebb a küzdelem, amely reánk vár! Mennyivel többet, sokkal többet követel a közbiztonság ma a csendőrtől, mint negyven év előtt, mennyivel raffináltabb és veszélyesebb a mai kor intelligens büntetése a boldog békeévek jámbor tolvajánál, vagy a betyárvilág pisztolyos haramiájánál!

Most már látjuk, érezzük a hiányokat. Most már belátjuk, hogy fejlődünk kell, mielőtt egy újabb negyven esztendőnek nekivágunk; nyomában kell lennünk a rohanó időnek, mert különben lemaradunk. Tapasztalataink vannak már bőven, most csak értékesítenünk kell őket, ott, ahol annak szükségét látjuk.

Ennek első, örvendetes lépése gyanánt üdvözljük azt a legutóbb kiadott belügyminiszteri rendeletet, mely a csendőrség állandó tanulmányi bizottságának szervezeti határozmányait megállapította, mert abban messzemenő programot látunk, amelynek megvalósulása nemesak a mi óhajunk, de az országnak is elsőrangú érdeke. Ennek a programnak megvalósítására hivatott bizottság minden tekintetben garanciát nyújt arra, hogy nem ötletszerű újítások, de a gyakorlati élet realitásával és a közbiztonsági szolgálat mai igényeivel számotvető, komoly mérlegelésen és higgadt megfontoláson alapuló, új szabályzatok fogják a csendőrség rendelkezésére boesátani azokat a szellemi és technikai eszközöket, amelyekre immár sürgősen szüksége van, ha régi hírnevéhez nemesak erkölcsiében, de a szolgálat tökéletességében is méltónak akar bizonyulni.

A harkocsikról.*

Írta: Szentgyörgyvári STIRLING LÁSZLÓ
ny. vkt. őrnagy.

(Folytatás.)

2. Előretolás a „gyülekező helyre“, gyülekezés ott.

A kocsik tömeges használata, a meglepés érdeke és a mozgó harc különleges követelményei arra kényszerítettek, hogy nagyon rövid időn belül 10—12 kocsit zlj.-at — egy valamit jelentő hadműveletnél — a hernyókra állítsunk.

A gyalogság megközelítő menete alatt a kocsitömegek semmi hasznot nem hoznak. Az érintkezés felvétele csak egyes kis egységek — harkocsi szakaszok — harcbavetését követeli. A kocsik tömegének bevezetéséhez és felosztásához a feltételek csak akkor lesznek adva, ha a parancsnok a bevezető harcok hírei alapján már az egész támadási tervet elhatározta.

Ezen időpontig kényszerítve leszünk tehát az egész harkocsi mennyiségét hátul a „gyülekező helyen“ visszatartani.

Mihelyt a parancsnok támadási tervét nagyban lefektette, előrevonhatjuk a harkocsikat. A támadást megelőző estéig a harkocsiknak azonban oly távolságra kell maradni az ellenségtől, hogy a legénység képes legyen a gépeket újból átvizsgálni, motorhibákat kijavítani, a szükséges anyagokat felvételezni. Ez a „készültségi hely“.

A készültségi helyen a harkocsikat alkalmazásuknak megfelelően csoportosítjuk. A gyülekezőhelyről a harkocsikat az utakon rendszerint a saját erejükkel vontatjuk előre a készültségi helyre, de amennyiben a viszonyok ezt megengedik, a teherautó szállítást továbbra is ki kell használni.

3. „A kiinduló“ helyek elfoglalása.

A támadást megelőző este, vagy még inkább az éj folyamán a harkocsik a készültségi helyről a „kiinduló helyre“ menetelnek.

A problémának főleg műszaki nehézségei vannak: az éjjeli menet. A nehézségek csökkenni fognak, ha van elég idő az út előzetes szemrevételezésére és esetleges kijavítására.

A kocsik megközelítő menete a többi csapatól függetlenül, akként lesz végrehajtandó, hogy a kocsik két órával a támadás megindulása, vagy a reggeli szürkület előtt „kiindulási helyeiket“ elérjék és így a legénységnek még módjában álljon a kocsikat átvizsgálni és a benzint, vizet s más anyagkészletet teljesen kiegészíteni.

Hogy a kocsik közeledését az ellenség észre ne vegye, szükséges, hogy a kocsik motorzaját erős tüzéri tevékenységgel és repülő motorának zajával leplezzük.

A kiinduló hely a gyalogság rohamállásaihoz közel és az ellenséges légi és földi megfigyelés előtt rejtve legyen. Bokrokkal és egyes fákkal tarkított terepmélyedések erre a célra a legalkalmasabbak.

4. A támadás végrehajtása.

A kiinduló helyeken a harkocsi szakaszokat alárendeljük azon gyalogzászlóalj parancsnokának, kit támogatni hivatva vannak.

A harkocsi szakasz- és századparancsnokok a támadási terepet a támadást megelőző napon, — lehetőleg repülőgépről — az ellenséges állások egész mélységében szemrevételezzék.

A támadás megindításánál a tüzértség a harkocsikat a szükséges tűzoltalomban részesíti.

A harkocsik legnagyobb ellenségei a nehéz tüzértség, a tábori tüzértség és főleg a közelharc lövegek (kísérő ütegek, gyalogsági ágyuk, aknavető), mely utóbbiak ellenük közvetlen irányzással lőnek.

Arról van tehát szó, hogy az oltalmat, melyet már széles arcvonalon álló alkalmazásuk részben, de nem elegendő mértékben megad, kellőképpen kiegészítsük.

A használatos harci mód az ellenséges nehéz és tábori tüzértség ellen ismeretes. Ez főleg az „ellenütegek“ semlegesítő és romboló hatásán, a földi megfigyelők elvakításán és a repülő megfigyelés megbénításán alapszik.

Az ellenséges védőeszközök megsemmisítése kivihetetlen. A kocsik oltalma azt kívánja tehát, hogy őket legalább is az ellenséges ütegek előtt rejtjük s hogy az ellenséges megfigyelőket a látásban megakadályozzuk. Ez nem más, mint a hadosztálytüzértség különbeni feladata. A harkocsiknak nincs más igényük, mint a gyalogságnak, melynek lényeges részét képezik; csak hogy nagy sebezhetőségüknél fogva ezen igények kielégítését sokkal hathatósabban kívánják.

A háború azt a tapasztalatot hozta, hogy a mozgó tűzhenger, a kiegészítő céltűz stb. nem voltak képesek kellőképpen a tankvédelem eszközeit elhallgattatni. Működésük rövid időtartama lehetlenné teszi, hogy romboló erejük további fokozásával a kívánt célt elérjük. Előnyösebbnek mutatkozott hatásukat inkább a semlegesítő irányban fejleszteni. Ilyképen 1918 óta a füst-lövedékek használata mutatkozott a legalkalmasabb eljárásnak.

Két módszer részesült különösen előnyben:

Az egyik közvetlenül a kocsik előtt sűrű füstfelhőt teremtett s így a közeli harcteret egészen átláthatatlanná tette. A másik mód csak a kísérő lövetés következtében amúgy is keletkezett porfelhőt akarja azáltal sűrűsíteni, hogy a lövedékek egy negyede füstlövedék.

Az első módszer az ideális megoldás: meghozza az eredményt anélkül, hogy a szereplőket zavarná. Hátránya, hogy sok eső és nagyon sok lőszer használatát igényli. A második módszer a háború utolsó két évében nagyon jól bevált az angoloknál.

Ezen preventív oltalommal a kocsik védelme nincs befejezve. Gondoskodnunk kell azon közelharc lövegek elhallgattatásáról, melyek a támadás folytán jelentkezni fognak. Ezt ismét azon tüzér csoport végzi, melynek feladata mozgó célok ellen hatni.

A gyors működés szükségessége magával hozza, hogy ezen ütegek tüze a földi megfigyelő-

* Forrásmunka: Colonel Chedeville: „Etude sur l'emploi des chars de combat“ Revue d'Infanterie 1922.

A Szent István napi körmenetből. Vass József helyettes miniszterelnök, tőle jobbra Zsitvay Tibor, a nemzetgyűlés al-elnöke, hátuk mögött Csáky Károly gróf honvédelmi miniszter, Klebelsberg Kunó gróf kultuszminiszter, Mayer János földművelésügyi miniszter. Hátul díszmagyarban Ripka Ferenc főpolgármester. — Kallós Oszkár felvétele.

kön kívül a repülő megfigyelők által legyenek kiválthatók. Nem szabad ezen feladattal sem a gyalogsági, sem a tüzér-repülőket megbízni. Ezeknek már amúgy is sok dolguk van, tehát egy külön repülőt kell kiküldeni. A hadseregpáncsnokság a repülők felosztásánál ezt már tekintetbe kell, hogy vegye.

A tüzérség azon javaslata, hogy a kocsik önmagukat oltalmazzák, eddig szintén kivihetetlen maradt.

Ha a kocsik magukat füsttel vennék körül, úgy ezen hatás túlságosan helyhez lenne kötve s nem alkalmas arra, hogy az ellenséges tüzérséget megtévevse.

A kocsik egyedüli hatásos működésének ezek praeventív tüze bizonyult gépfegyverrel minden lehetséges és gyanított tüzelőállás ellen. Erre a gyalog harei csoportok is utalva vannak.

Természetes, hogy ezen tűzhatástól nem várhatunk sokat. Az oltalom azonban olyan fontos, hogy mindenkinek közre kell működnie, tüzérségnek, kocsiknak, gyalogságnak egyaránt.

A tűzoltalom részletes megszervezése mellett a gyalogsággal szoros kapcsolatban indul meg a támadás.

A harcokocsik szerkezetüknél fogva nem képesek saját csapatok felett ellőni. A harcokocsiszakaszoknak tehát működésük közben okvetlenül a gyalogság előtt kell haladniok.

A gyalogság előtt menetelő harcokocsiszakasz — az egyes kocsik 50 m.-re egymástól — mint valami nagy 200 m.-es gereblye mozoghat a zászlóalj előtt.

Minden kocsik a reá eső 50 m. sávban ide-oda mozogván, átkutathatja a terepet az ellenséges ellentállások után, mint ahogy a vadászkutya keresi a vadat. Jól begyakorolt legénységnél egy ilyen kutatás után nem sok ellenség marad hátra.

Az ellenségnek csak akkor van arra kilátása, hogy a felfedezéstől meneküljön, ha tüzet beszünteti s a terepen meglapul. Így már a harcokocsik jelenléte a gyalogsági vonal előtt az ellenséges erők pillanatnyi elhallgattatását eredményezi.

A „gereblye“-szerű előnyomulás a legegyszerűbb feladat. A harcokocsik többre is képesek. Erős ellenálló pontokra bukkanván, ezek ellen manőverezhetnek, vagyis az arcban való támadást átkarolással s bekerítéssel egészíthetik ki.

Az utóbbi mód nagyon előnyös lehet, mert nemcsak megfosztja az ellenséget az ellenállás lehetőségétől, hanem egyszersmind elvágja a visszavonulást hátrább fekvő erős pontokra s a saját gyalogságnak lehetővé teszi, hogy az ellenséget foglyul ejtse.

Az átkarolás és bekerítés műveletét a harcokocsiszakasz legáltalánosabb haremódjának tekinthetjük.

Hogyan követi a gyalogság ez alatt a harc-kocsikat?

Sokszor veszélyes lenne elfogadni — mint sokszor hallani — hogy a gyalogságnak a kocsikat követnie, a kocsikhoz „tapadnia” kell. A kocsik anyagi okokból — motor, terepnehézségek, benzinhány stb. — visszamaradhatnak s kár lenne, ha a gyalogság támadási lendülete megakadna, csak azért, mert azt hiszi, hogy mozgását a kocsikéhoz kell alkalmaznia. A gyalogság egyedül azal törődjön, hogy feltartóztathatlanul előre jusson s küzdjön, mintha a kocsik nem is léteznének. Másrészt a kocsiszakasz teljes erőből igyekezzék gyalogságát mindig megelőzni s így a felesleges veszteségektől megkímélni.

Lehetséges tehát, hogy egy támadás folyamán egyszer a kocsik, egyszer a gyalogság viszi előre a műveletet. De mindig szem előtt kell tartani, hogy ha a kocsik gyalogságuk mögött vannak, úgy ez akaruk ellenére történik.

A harc folyamán előfordulhat, hogy az elől haladó kocsik ellenséges fészkeket a legnagyobb figyelem dacára sem fedeztek fel. Szükséges tehát, hogy a gyalogság nekik ezeket a pontokat megmutassa. A legbiztosabb közlési módnak az bizonyult, melyet 1917. óta legszívesebben használtak. Ez abban áll, hogy egy botra, vagy fegyverre erősített zsebkendőt a cél irányában egy függőleges síkban mozgatunk.

A gyalogsági csoport és a kocsik ilyenmő együttessége dacára előfordulhat, hogy egyes ellenséges fészkeknek sikerül észrevétlenül maradniok s tüzüket akkor nyitják meg, midőn a kocsik vonalukon már áthaladtak. A védelemnek ez a módja a leghatásosabb s azt eredményezheti, hogy a kocsik és a gyalogság harcát elválasztja. A kocsiszakasz parancsnokának, kinek különös feladata a gyalogsággal az összeköttetést is fenntartani, gyakran hátra kell néznie a résen keresztül s akkor fel fog neki tűnni, hogy a gyalogság nem követi a kocsikat. Látni fogja ezek kétségbeesett jeleiből, hogy az ellentállás még nincs megtörve.

A szakaszparancsnoknak tudnia kell, hogy izolált működése csak veszteségekhez vezet, továbbá, hogy gyalogsága azért nem követi, mert valami a követésben meggátolja s akkor nem fog habozni, hanem visszajön gyalogsága felé, hogy ennek kívánságait megismerje, esetleg velök beszéljen. Ilyen esetekben nagyon előnyösen lehet gyalogosokat összekötőkként alkalmazni, kik egy tölcserben meglapulva könnyen közvetíthetik az írásbeli, vagy szóbeli közleményt. A szakasz, mielőtt a gyalogság kívánságát megtudta, hozzálát az akadály leküzdéséhez.

Milyen távolságra meneteljenek a kocsik a gyalogság előtt?

A kocsik láthatósága az ellenséges tüzet magára vonja. Minden gép egy különösen veszélyeztetett sávnak a központját képezi s ezen okból nem lenne tanácsos a gyalogságot annak közvetlen szomszédságába vonni. Az ellenséges golyók kopogása s lepergése a páncélzaton a legmerészebb katonát is vagy 100 m. távolságra visszatartja. Ez lenne a távolság minimuma.

Másrészt nélkülözhetetlen, hogy a kocsik minden pillanatban felismerhessék, hogy a gyalogság követi-e őket, vagy nem és hogy ezeknek segítyt kérő jeleit meglássák. Ez a körülmény szükségessé teszi, hogy az összeköttetés látás által fenntartassék. Egy kocsiparancsnok, átlagos látási viszonyok mellett, emeltebb megfigyelő helyéről kb. 200 m. távolsáig képes gyalogságát észrevenni.

A kocsiszakasz ezek szerint kb. 100—200 m. távolságra tartózkodjék gyalogságától.

Ilyen felállítás mellett a kocsik a gyalogság tüzének közvetlen oltalma alatt vannak. Ellenséges támadás esetén a gyalogságnak nem szabad haboznia, hogy tüzét a saját kocsik páncéljai ellen is megnyissa s így visszaverje a kocsikat megtámadó ellenséges csoportokat.

A kocsik hatásos lövésének határát nem szabad 200 m.-en felül kitolni. A kocsik rendszeresen, tehát azon ellenséges erőpontok ellen küzdenek, melyek a gyalogság első hullámaitól 300—400 m.-re vannak. Közepes terepen, vagy amikor a védő az ellenlejtőn foglalt állást, ez az a távolság, melyen a legjobb esetben uralkodhatik. Ugyan- csak összeesik ez a távolság avval, ahol a gyalogsági tűznek a legnagyobb romboló hatása van. Ezen távolságon szűnik meg a terep hatásos oltalma az ellenséges gyalogsági gépek tüzével szemben.

A fenti megfigyelésekből a következő következtetést vonhatjuk le: a kocsik rendszeresen csak akkor képesek a gyalogságot támogatni, midőn az már 300—400 m.-re megközelítette az ellenség első hullámát, vagy másképp kifejezve csak a „kis” távolságoknál az ellenségtől.

Általában az ellenség, melyet megtámadni akarunk, védelmét úgy rendezte be, hogy minden egyes erőpont úgy az előtte lévő, mint az oldalt lévő védőpontokat tüzével támogatni tudja. Ebből az következik, hogy midőn a gyalogság az egyik ellenálló pontot bevette, természetesen a következő ellenálló pont „kis” távolságába jutott. A kocsiknak tehát szünet nélkül tovább kell haladniok fészkekről-fészkekre, a védelmi rendszer egész mélységén át.

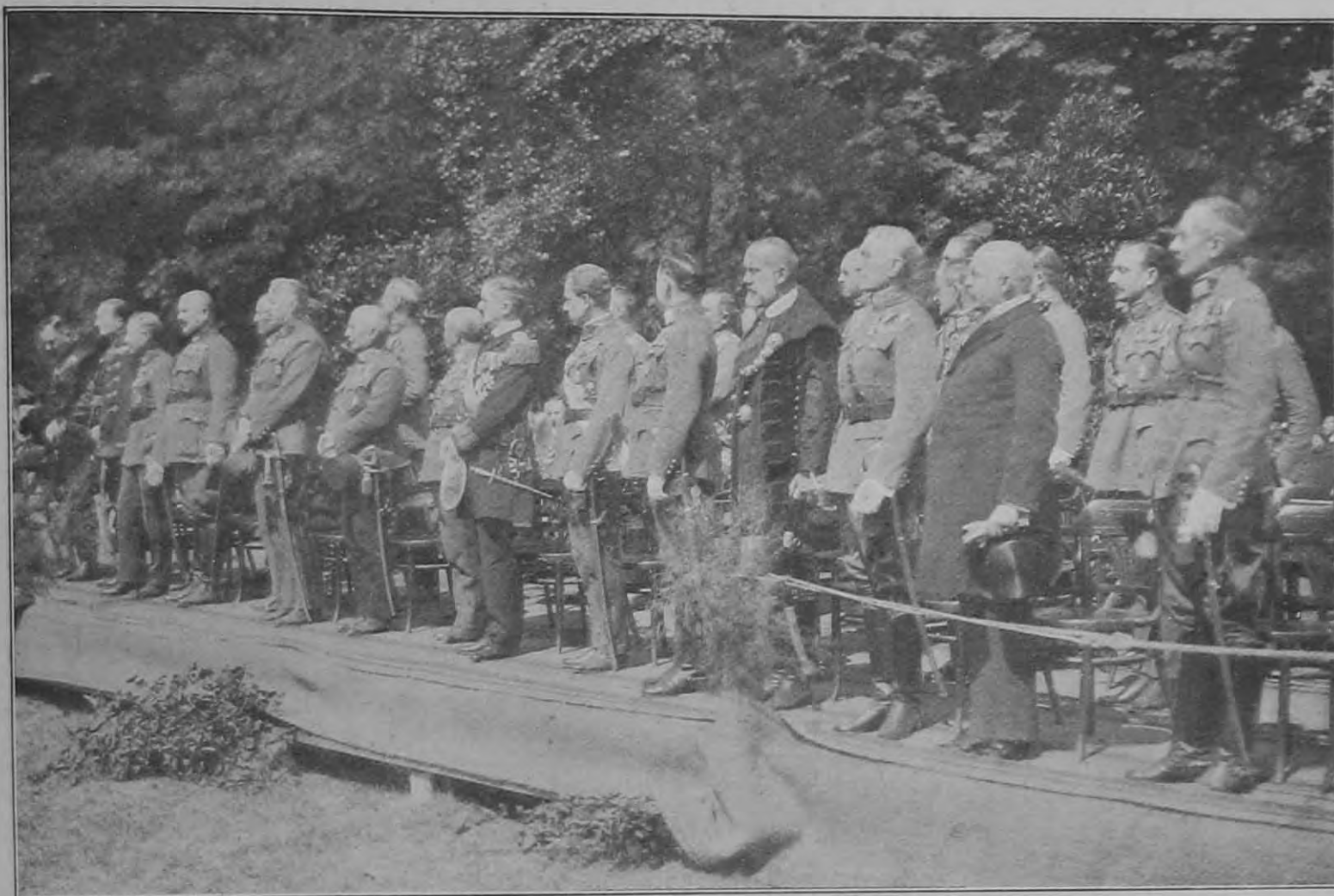
Ez történt mindig a háború folyamán is. Ha a kocsikat egyszer nekiengedjük, úgy ezek a támadást, ha akarják, ha nem, az egész rendszeren át keresztülvezetik, hacsak benzin, vagy lövő szerkezetük kifogyta őket előbb meg nem állítja.

A gyalogság, mint látjuk, szorosan követi a harc-kocsikat s villámgyorsan kihasználja az általuk elért eredményt.

Miután a kocsik lényegükönél fogva támadó harc gépek, működésüknek meg kell szűnni, mielőtt az előremenetel fel van tartva.

Mozdulatlanságuk nem használja ki motorjaik teljesítőkéességét. Láthatóságuk következtében kevesebb a hatásuk, mint egy jól leplezett géppuskának, vagy egy 37 mm. gyalogsági ágyú-

*Mert mind övé vagyunk, s ő mindenünké,
Ezen imádott, szeretett haza!
Mely úgy fog élni, úgy fog csak virulni,
Ha érte él, érte hal fia.*
Garay.

Hadnagyá avatás a Ludovika Akadémián, augusztus 20-án. A kormányzó úr és kísérete. A kormányzó úrtól jobbra Albrecht királyi herceg, Nádossy Imre országos főkapitány (díszmagyarban), Prónay tábornok, Marinovich Jenő dr., Budapest rendőrfőkapitánya (polgári ruhában). — Gárdonyi fényképe.

nak. Ha a gyalogság előtt és ennek közelében maradnak, magukra vonják az ellenséges tüzet, és lehetségessé teszik a pontos belövést, végül pedig elől képtelenek készleteiket kiegészíteni, javításokat eszközölni. Mozgóképességük gyorsan esökken, s eléri a nullát is, ha benzinjüket vagy lövészerüket felhasználták.

Fontosnak mutatkozik, hogy a kocsikat, mi helyt a támadás megakad, vagy a gyalogságnak nincs rájuk szüksége, hátra vigyük, s harc értéküket ismét kiegészítsük.

Ha a megállás csak nagyon rövid időtartamú, úgy nem lesz idő ahhoz, hogy a kocsik visszavonuljanak és még idejekorán küzdőhelyeikre visszajöjjenek. A kocsik tehát kénytelenek a gyalogság előtt maradni. Ez rendszerint a gyalogság két ugrása között áll be. Ilyenkor a kocsik igyekeznek az ellenséges látás és tűzhatás alól magukat kivonni, s a közelben lévő terepfedezet mögött elbujni, legrosszabb esetben, ha ilyen nincs, állandó helyváltoztatással az ellenség belövését megnehezíteni.

A helyváltoztatásoknak elég nagyoknak kell lenniök, 2 vonás, vagy 3 vonás valószínű szórás méretéig, vagyis kb. 100 m. úgy mélységben, mint szélességben.

Ha a gyalogság megállásának ideje megengedi, a kocsik az első fedezék mögé visszavonulnak. Innen gyorsan előre mehetnek harc helyükre, a gyalogság élén, hogy visszavessenek egy esetleges ellenséges támadást, vagy hogy újból segítsék

a saját előnyömlést. Ilyen megállások rendszeren be fognak következni egy állás bevétele után, vagy ha a támadás úgy meg van akasztva, hogy annak továbbviteléhez a tüzérségi tűz újbóli beigazítása szükséges.

Végre, midőn a gyalogság az utolsó állást is bevette, vagy a támadás végleg megakadt, a kocsik visszamennek az első fedezék mögé, s itt addig maradnak, míg a gyalogságnak segítségükre újra szüksége van, vagyis, míg a gyalogság képes lett arra, hogy ellentámadásokat saját erejéből visszavessen. Ezt a pillanatot akkor mondhatjuk elérkezettnek, midőn automatikus fegyverei el vannak helyezve és ezek védelme biztosítva van.

A kocsiszakaszoknak most már fel kell szabadulniok, további előltartásuk késleltetné későbbi használatra való készenlétbehelyezésüket.

„Aki messze akar utazni, az kimélje a lovát!”

(Folytatjuk.)

*Csak törpe nép felejtí ősnagyságát,
Csak elfajult kor hős elődöket;
A lelkes eljár ősei sirlakához,
S gyujt régi fénynél új szövétneket.
S ha a jelennek halványul sugára;
A régi láng ragyogjon fel honára.*

Garay.

A jogos védelem a polgári és katonai büntetőjogban.

Különös figyelemmel a becsület jogos védelmére.

Írta: **TAKÁTS GUIDO** hadbírószázados.

(Folytatás.)

De nyilvánvalóan következik a törvény álláspontja az alábbi megfontolásból is.

Az államhatalom a törvény hozásánál nem indulhat ki abból az a priori feltevésből, hogy az állampolgárok tisztult erkölcsi felfogásúak és fejlett jogérzékkel bírók. Mert ha ezt alaposan feltehetné, nem volna szükség törvényhozásra. Legalább is nem büntetőtörvények, hanem csak legfeljebb bizonyos társadalmi, gazdasági összeműködést szabályozó törvények hozatalára.

Azonban most nem az aranykornak az idejét éljük, amikor az ember vindice nullo, sponte sua, sine lege, fidem rectumque colebat. Szt. Istvánnak és szt. Lászlónak csak a gyilkosságokra, lopásokra és még néhány súlyosabb bűncselekményre kellett törvényeikben kiterjeszkedniök, a mai törvényhozónak azonban figyelemmel kell lennie a vétkes és csalárd bukásra, a hitelezési csalás, okirathamisítás, áruuzsora legváltozatosabb nemeire is. Nem csodálkozhatunk ennél fogva, ha a törvényhozó nem indul ki abból az alapelvől, hogy mindenki becsületos, hanem a törvények hozatalánál az egyének csak azon javait (jogtárgyait) veheti figyelembe, melyekkel az emberi mivoltánál (élet) és állampolgári minőségénél (testi épség, személyes szabadság, vagyon) fogva okvetlenül rendelkezik.

Gondoskodik azonban az államhatalom arról, hogy a becsületében megsértett polgár — amennyiben a becsület megléte és ennek megsértése a posteriori behizonyítást nyer — a sértő megbüntetésével a törvényszerű elégtételt megkapja.

A kbtk. a jogos védelemről szólván, ugyancsak nem terjeszkedik ki a becsületre, azonban más helyen (114. §. d) pont) a következőként intézkedik:

„Ha tisztek vagy a tisztjelleggel felruházott katonai személyek (tisztjelöltek, tisztviselők, tisztviselőjelöltek), akiknek becsülete egy vagy több más személy jelenlétében jogtalanul megtámadtatik, abból a célból, hogy az ily sértések folytatását megakadályozzák, az őket megillető fegyvert azonnal használgák: a tett büntethetősége egészen elenyészik, feltéve, hogy a fentemlített cél másként nem volt elérhető és a fegyver használatában az elkerülhetetlen szükségesség határa át nem lépett.“

Mindenekelőtt megállapíthatjuk, hogy a jogos becsületvédelem (azt hiszem, ez a legjobb fordítása az „Ehrennotwehr“-nek) kizárólag tiszteknek (hasonló állásúaknak) van megengedve.

Nézzük már most, helyes és igazságos-e, hogy amíg a Btk. a becsület elleni támadás jogos kivédését nem ismeri, addig a kbtk. ezt megengedi. E kérdésre határozott igennel válaszolhatunk, még pedig az alábbi megfontolás alapján.

Mint fentebb kifejtettem, az államhatalom az embernek csak oly (materiális és inmateriális) javait ismerheti el, illetve veheti figyelembe a büntető törvények hozatalánál, melyekkel az mint

ember és mint állampolgár, tehát oly sajátságoknál fogva, melyek alapján az államhatalom büntető bíraskodása alá tartozik, okvetlenül rendelkezik. A törvény előtti egyenlőség elvénél fogva is következik, hogy a törvény szempontjából az emberek csak oly javai vehetők figyelembe, melyekkel — egyező körülmények között és bizonyos mértékben — mindenki rendelkezik. Élete, testi épsége, személyes szabadsága, vagyona (tulajdona) a szegénynek épúgy van, mint a gazdagnak, a műveletlennek épúgy, mint a műveltnak, a korlátoltnak épúgy, mint a lángésznek, az utcaseprőnek épúgy, mint a zászlósúrtnak.

Természetes, hogy a katonai büntetőtörvénykönyv is csak azon személyi javakat veheti büntetőjogi szempontból figyelembe, melyekkel az illetékesége alá tartozó egyének okvetlenül rendelkeznek. *Viszont azonban kell is respektálnia azon javakat, melyek meglétét és megóvását azoktól feltétlenül megköveteli.*

Minden állam, főként nemzeti állam — ami mi is vagyunk — hadereje nemcsak a külső és belső béke biztosítására szolgáló fegyveres erő, hanem egyszersmind az állam hatalmának, kultúrájának és a többi államok, nemzetek közti helyzettségének: egyszóval becsületének letéteményese és biztosítóka.

Miután a hadsereg szülőanyja és életeleme a becsület, természetes, hogy a katonai büntetőtörvény megengedi a becsület jogos védelmét. Hogy pedig ezt csak a tiszteknek (hasonállásúaknak) engedi meg, az is természetes, mert a tiszt élete pályájául, hivatásul választja a katonai szolgálatot s a középkori lovagvilág hagyatékaként legszentebb kötelességének ismeri az egyéni és állásbecsület megvédésén kívül a vallás védelmét, a nők tisztelét és a gyámoltalanok gyámolítását is. Ezzel szemben a legénység — normális s ehelyütt egyedül alapul szolgálható viszonyok között — az általános védkötelezettség alapján a katonai szolgálatot, mint állampolgári kötelességet teljesíti. A továbbiszolgáló altiszti kar — legalább időlegesen — szintén hivatásból teljesít ugyan szolgálatot, miután azonban a tisztekre vonatkozó becsületügyi eljárás rájuk nem terjed ki, magatartásuk az egyéni és állásbecsület szempontjából nem is bíraltatik el oly szigorúan, mint az előbbieké.

Vizsgáljuk már most, mikor van helye a becsület jogos védelmének:

Mindenekelőtt szükséges, hogy a sértésnek a sértettől és a sértőtől különböző, legalább is egy harmadik személy legyen tanuja. Mert ha a sértés tanuk nélkül történt, az egyéni becsület ugyan igen, az állásbecsület azonban nem tekinthető megsértettnek vagy veszélyeztetettnek, miért is nem volna ok arra, hogy a törvény a fegyver használatát ily körülmények között is engedélyezze.

Különös fontossággal bír a törvénynek az a rendelkezése, mely szerint a becsület jogos védelmében eszközölt fegyverhasználat — egyéb előfeltételek együttes fenforgása esetén — csak akkor nem büntetettik, ha a fegyverhasználat a további sértések megakadályozását célozza.

A fegyverhasználat tehát semmiesetre sem alkalmazható megtorlasként, hanem csupán megelőzőként (praevenio).

Hogy már most valamely megtörtént becsület-sértésnek mikor és mily körülmények között várható a folytatása, az sokféleképen fogható fel. Ebben a tekintetben a büntetőjogi irodalom sem foglal el egységes álláspontot. Általános alapelvül szolgáljon az elméletben, hogy egy megkezdett sértés folytatásának feltételezése soha sem lehet indokolatlan, mert pl. ha valaki a szóbeli sértés után távozik is, soha sincs kizárva az a lehetőség, hogy kissé távolabb haladva, sértéseit tovább folytatja. Ez a felfogása a kbtk. számos kommentátorának (pl. Kunz, Szöllösy).

A gyakorlatban szolgáljon elvül, hogy a sértést sohasem a tiszt kezdje, hanem a polgári egyén. Ha polgári egyén rajta a tiszt részéről esett sérelmet utasít vissza sértő módon, akkor a tiszt becsületének ez a megtámadása már nem tekinthető jogtalannak, miért is nem szolgálhat alapul a becsület jogos védelmének.

Azért említettem az előbbi bekezdésben a tiszt ellenfeleként polgári egyént, mert a tisztek között előfordult becsületsértések esetén fegyverhasználat ki van zárva. Ez az elv önmagában tartalmazza indokolását. Míg ugyanis a hadsereg egy tisztén polgári egyén részéről esett sérelmet nem torolhat meg, miután hatósága alá nem tartozó egyénnel szemben büntetőjogi vagy becsületügyi intézkedéseket nem foganatosíthat, addig tisztén tiszt részéről esett sértést megtorolhat és orvosolhat oly módon és mértékben, amint azt a tiszt egyéni és állásbecsülete megkívánja.

A becsület jogos védelmében fegyverhasználatnak csak nyomban van helye és csupán az illetékes fegyvert (kardot) szabad használni, azt is csak akkor, ha azzal az öltözködési és felszerelési szabályok (jelenleg A—26. 3. függ.) értelmében van a tiszt ellátva. Tehát fogasról vagy székről felvett fegyvert nem szabad használni.

Tehát ha a sértett tiszt a sértést követő napon a korzón lovaglopálcával a sértő arcába vág, ez feltétlenül elítélendő és mint közönséges büncselekmény büntetendő.

Az egyéni és állásbecsület megvédése a tisztnek nemcsak joga, hanem kötelessége is. *Ebből következik, hogy a tiszt nemcsak akkor jogos, illetve köteles fegyverét használni, ha őt sértik meg, hanem akkor is, ha az állásbecsületet nem az ő, hanem egy bajtársa személyében éri sértés, sőt akkor is, ha a tisztikar vagy a hadsereg általánosságban sértetik meg.*

Önként felvetődik ezek után a kérdés, mikor szabad, mikor kell és mikor nem szabad fegyvert használni?

Az egyes eseteket taxative felsorolni természetesen nem lehet. Minden, hivatása kötelességének és állása méltóságának tudatában levő tiszt mindenkor tudni fogja, mit kell tennie. Csupán általános irányelvek szem előtt tartásáról lehet szó; mielőtt azonban ezeket leszögezném, szükségesnek tartom az illetékes fegyver fogalmának tisztázására kitérni.

Fentebb illetékes fegyver gyanánt (zárjelben) a kardot jelöltem meg, mert a kardot a tiszt mindenkor köteles hordani. Elvileg azonban a pisztoly (revolver) is illetékes fegyver, tekintet nélkül arra,

hogy azzal a tiszt szolgálati úton láttatott-e el, vagy pedig magánúton szerezte azt be. Annak a kérdésnek az eldöntése, vajjon mikor lehet kard helyett pisztolyt használni, mindenekelőtt a fentebb idézett 114. §. d) pontjának végén felsorolt két előfeltétel fennforgásától („... cél másként nem volt elérhető“ és „... az elkerülhetetlen szükségesség határa át nem lépett“), valamint a konkrét eset körülményeitől függ, nevezetesen attól, hogy a konkrét esetben a tiszt pisztoly viselésére kötelezve vagy legalább jogosítva volt-e. Tehát, ha egy szárnyparancsnok, különösen éjnek idején, pisztolyát használta, jogosan járt el, feltéve természetesen, hogy a fentebb előadottak és az alább kifejtendők szem előtt tartása mellett, a fegyverhasználat egyébként indokolt volt. Ellenben pisztolyhasználat a Váci-utcán, fényes délben, a sétáló közönség közepette már alig lehet indokolt; mindazonáltal ugyane körülmények közt is elképzelhető annak jogossága, pl. ha a tisztet egy tüntető tömeg hirtelen és fenyegető módon körülveszi.

A sértésekkel szemben való magatartásra és a fegyverhasználatra vonatkozólag általában irányelvekül szolgáljanak a következők:

A fegyver alkalmazását föltétlenül mellőzni kell, ha tartani lehet attól, hogy a helyzet, a körülmények vagy esetleg mások beavatkozása annak *hatásos* használatát megakadályozhatja. Így pl. semmiesetre sem szabad kardot használni villamoson, vagy általában oly helyen, ahol a tiszt annak használata által fonák helyzetbe kerülhet vagy általános verekedést idézhet elő. Ellenséges magatartású, sőt esetleg felfegyverzett tömeg ellen ennél fogva hatásosabb és ezért célszerűbb kard helyett pisztolyt használni.

Ismételten hangoztatom, hogy fegyver használata csak a sértés folytatásának megakadályozása vagyis megelőzés céljából történhetik. Ezért ha valaki tiszteletlen vagy sértő megjegyzést tesz, figyelmeztetjük, hogy ha megjegyzéseivel fel nem hagy, fegyverünket, kardunkat fogjuk használni. Ha előbbi magatartását mindezek után folytatja, használjuk kardunkat. Durva szóbeli vagy tettleges sértés esetén a figyelmeztetés elmarad, mert a sértő magatartás folytatása a sértés neméből és minőségéből joggal várható.

A konkrét esetben természetesen a haditörvényszék és illetve a becsületügyi hatóságok vannak hivatva eldönteni, vajjon fennforognak-e a jogos becsületvédelem előfeltételei.

Arra nézve pedig, hogy az említett hatóságok kognícióját mily szempontok irányítják, szolgáljon itt tájékoztatásul a következő három eset:

1. A főhadnagy épp utazásáról ért haza s kardját letette, mielőtt azonban pisztolyának a lecsatolására került volna a sor, hirtelen lármára lett figyelmes. Kiment a villa elé, ahol azt látta, hogy kerti munkával foglalatalkodó édesatyját a házmester szidalmazza. A. hozzá lépett, megnézte, eltaszította és erélyes szavakkal rendreutasította. A házmester erre 10—15 lépésnyire elszaladt, majd A.-t becsmélve és sértegetve, téglanagyságú köveket dobált felé, melyek a főhadnagy közelben lévő nővérének és utóbbi kisgyermekének testi épségét is veszélyeztették. A. előrántotta pisztolyát és a házmestert súlyosan megsebesítette.

A haditörvényszék A. főhadnagyot felmentette azzal az indokolással, hogy bár vádlott a házmestert megasztította, az ő általa tanúsított magatartás (kődobálás) annál kevésbé volt jogos védekezésnek tekinthető, mert A. által történt elasztatása és rendreutasítása csak az A. atyjával szemben tanúsított sértő magatartás folytatásának megelőzése céljából történt. A házmester magatartása ilymódon — különösen vádlott szempontjából — jogtalan támadás volt s midőn vádlott ezt magáról s nővéréről, valamint ennek gyermekéről elhárítandó, pisztolyát használta: a jogos védelem határát nem lépte túl, sőt az egyéni és állásbecsület védelmében másként nem is cselekedhetett.

2. A. vonatesapatbeli hadnagy egy vidéki városka egyetlen kávéházában mulatozott. Reggel felé, széles jókedvében egy pezsgőspalackot belevágott a nagy falitükörbe. Az ébredő kisváros néhány koránkelő polgára megállt a kávéház előtt és csodálkozással szemlélte a fiatal hadnagy mulatozását. Arra ment B. dragonyosfőhadnagy és látta A. magatartását, azonban ahelyett, hogy a nyilván az alkohol hatása alatt szenvedő bajtárs segítségére, támogatására vagy legalább is lecsillapítására sietett s őt a járókelők bámész tekintete elől lakására vagy legalább is a laktanyába kísérte volna: A. felé — az egyes fegyver- és csapatnemek közt fennálló és bár az emberi gyarlósággal és hiúsággal magyarázható, mindazonáltal eléggé nem kárhóztatható vetélkedésből vagy antagonizmusból — egy gúnyos pillantást vetve, nyugodtan tovább ment.

Mindkét tiszt ellen megindult a becsületügyi eljárás; hogy A.-ra nézve miként végződött, arra már nem emlékszem, azonban B. elvesztette a rendfokozatát.

3. A. hadnagy és B. főhadnagy egy kávéházba mentek, hol egy tekejátzmába fogtak. Előzőleg azonban A. lecsatolta a kardját és a fogásra akasztotta. Játékközben A. egy polgári egyénnel valami szóváltásba elegyedett, melynek során az a hadnagyot durván megsértette. A., nem lévén nála kardja, a polgári egyént arcul ütötte, miből a kávéházban kínos botrányt előidéző kavarodás keletkezett. Mindkét tiszt ellen megindult a becsületi eljárás, mely kimondta, hogy A. említett magatartásával a tiszt állás becsületét veszélyeztette, B. azonban, mert — jóllehet kardja fel volt esatolva — annak hatásos használata által nem sietett a bajtárs személyében veszélyeztetett állásbecsület védelmére, megsértette azt. Rendfokozatát elvesztette.

A fentebb előadottakból látjuk, hogy a jogos védelemnek polgári és katonai konstrukciója között a lényeges különbség a becsületen múlik.

Helyénvalónak tartom ehelyütt kitérni arra az állandóan hangoztatott felfogásra, mely szerint polgári és katonai becsület közt nincs különbség. Mí is ezt tartjuk. Becsület csak egy van, ez pedig abszolút.* Az ember vagy becsületes, vagy becsületlen.

* A fentebbiek során azt mondtam, hogy a becsület relativ, most meg azt állítom, hogy abszolút. Ez nem ellentmondás. Relativ a becsület, amint az egyes ember szavaiban, tetteiben, életviszonyaiban, felfogásában megnyilvánul, de mint erkölcsi érték, mint eszmény: abszolút.

Beszélünk ugyan orvosi s ügyvédi etikáról, kereskedői tisztességről s ezen az alapon megállapíthatnánk bizonyos különbségeket a polgári és katonai becsület közt, azonban mi azt a különbséget, melyet a becsület fogalmával kapcsolatosan a polgári egyénekkal szemben — jóformán a tudat alatt — érzünk, nem erre alapítjuk, hanem a következőkben igyekezünk érzékeltetni.

Ha egy polgári egyént, mondjuk egy bankigazgatót vagy egy állatorvost valaki megsért, szabadságában áll a sértőt arcul ütni, mellbe vágni, elasztítani, sőt akkor sem vonatik felelősségre, ha némi méltatlankodás után napirendre tér a sértés fölé. Ellenben ha egy tisztet ér sérelem, a tiszt a védekezés eszközei közül nem választhat szabadon, hanem szigorúan meg van állapítva, mikor szabad, mikor kell és mikor nem szabad kardot használnia. A tettegesség pedig mindenkor ki van zárva.

Ha fentebb említett bankigazgató vagy állatorvos az aránylag csekély sértést erőteljesen megtorolja, esetleg véresre veri a sértőt vagy támadót, senki sem fogja azt mondani, hogy a bankigazgatók vagy állatorvosok brutálisak, ellenben ha tiszt követ el hasonlót, a szemtanúk és a napisajtó azonnal katonai atrocitást emlegetnek.

A polgári egyént és a tisztet ért sértés azonos megtorlásának különböző elbirálása érthető is, mert a polgár, a bankigazgató vagy az állatorvos csak mint egyén jelentkezik, ellenben a tiszt, mint a hadsereg, mint a legideálisabb erkölcsi testület tagja.

Azonban az elbirálás különbözősége másban is megnyilvánul. Ha a tiszt vélt jogos védelem alakjában egy már befejezett támadás miatt él retorzióval, ha bármikor tettegességre ragadtatja magát, vagy csupán valamely, esetleg mások előtt fel sem tűnő udvariatság határán belül feledkezik is meg magáról: megindul ellene a becsületügyi eljárás annak megállapítására, vajjon magatartása nem sértette vagy veszélyeztette-e a tiszt egyéni, illetve állásbecsületét s a becsületügyi eljárás eredménye esetleg a tiszt rendfokozat elvesztése lesz.

Ezzel szemben, ha a bankigazgató vagy állatorvos bármilyen botrányt rögtönöz is a legnyilvánosabb helyen, esetleg tesznek ellene bűnvádi vagy kihágási feljelentést, azonban a bankigazgatók vagy állatorvosok szövetsége vagy más közössége semmiesetre sem fogja az ügyet az egyéni vagy hivatásbeli becsület szempontjából vizsgálat tárgyává tenni.

Ingatag jellemű, férfiatlan vagy a becsületről, józólésról hiányos felfogással bíró emberek bármely polgári foglalkozási ágban lehetnek esetleg hivatásuk magaslatán álló vagy legalább is helyüket megálló szakemberek, ellenben hasonló erkölcsi fogyatkozással bíró egyén époly kevéssé lehet tiszt, mint ahogy nem lehetne, ha például a gyakorlati szabályzat elemi ismereteit nélkülöznék.

Polgári és katonai becsület közt tehát — ismételjük — nincs különbség. Ellenben igenis van különbség a becsület megóvásának és biztosításának a polgárság körében és a hadseregben igénybe vett eszközei között. Különösen pedig különbség van

A hévizi esendőr-otthon.

ama felfogás között, mely a becsület, mint életelem szükségességéről a polgárság és a hadsereg körében uralkodik.

A tiszt állás előfeltétele, a tiszt hivatásnak, a haderő létének éltető eleme a becsület. Amint a hadsereg tekintélye, méltósága, hivatásának magasztossága és különleges társadalmi helyzete tekintélyt, méltóságot és különleges tiszteletet kölcsönöz és biztosít minden egyes tagjának, azonképen minden tiszt — mint a hadsereg méltóságának leteleményese — egyszermind hivatott és kötelezett védője a hadsereg szent klenodiumának: az állásbecsületnek.

A becsület fogalma elválaszthatatlan a tiszt fogalmától. A becsület biztosításának és megvédésének fentebb ismertett kölcsönössége nemcsak üres elv, légies eszmény, hanem igen fontos államrendészeti és társadalmi biztosíték, mert az állam egyetlen szerve, testülete, a társadalom egyetlen rétege, a foglalkozások, hivatások egyetlen ága sem nyújt a maga tekintélyéért, a maga hatalmáért olyan óriási ellenértéket és biztosítékot, mint a hadsereg. Mindaddig, míg az állam a szuronyok hatalmára támaszkodik, minden állampolgár nyugodtan hajthatja fejét pihenésre és reggelre kelve, bizakodással láthat munkája, hivatása után, hogy azután a jól teljesített kötelesség nyugalomával és derűjével zavartalanul élvezze Isten szép világát.

Mindezek után tehát senki sem csodálkozhatik, ha minden életjelenségben, az élet minden viszonylatában a polgári és katonai felfogás között mélyreható különbségek vannak s ha e különbségek indokolásul a tiszt — mint a katonai becsület leteleményese — ilyenkor egyszerűen a becsületre hivatkozik.

Nincs nagyobb szenvedés, mint az a tudat, hogy másnak szenvedést okozunk. Jókai.

A „veszélyes fenyegetés“

Irta: P. G. WIEGAND (Wien).

Az egyszerűbb ember életberendezkedésében nem ritka esemény a veszélyes fenyegetés. A köznép soraiba tartozó anya majd mindennap azzal fenyegeti rosszalgó fiát, hogy agyonüti, bármennyire szeresse is egyébként gyermekét. A legjobb külvárosi házasságokban is az összezőrdülések rendszerint a házastársak között elhangzott oly nyilatkozatokkal végződnek, amelyeket a bíró veszélyes fenyegetésnek minősítene, ha azok a törvény által megkövetelt főismérvet, nevezetesen, hogy komolyan legyenek értve és véve, magukon viselnék.

Komolyan pedig ezeket a nyilatkozatokat majdnem sohasem veszik. Ha ezeket a kijelentéseket használjuk komolyan veszi, úgy többnyire valóra is váltja. A feleség sérelmére elkövetett súlyos testi sértés ügyében tartott számtalan főtárgyaláson kiderült a bizonyító eljárás során, hogy a vádlott tettét már nagyon sokszor ígérgette. Ha már most az asszonyt megkérdezzük, miért nem jelentette föl fenyegetőző férjét már régen, a válasz mindig ugyanaz: „Nem hittem, hogy ő azt komolyan is gondolhatja“.

Nos, nézzük azt az esetet, amikor egy ilyen megfenyegetett asszony rászánja magát, a rendőrséghez szalad és ott bepanaszolja férjét, hogy az leszúrta, agyonütötte vagy lelővést helyezett számára kilátásba és most fél tőle. Ennek a feljelentésnek az a következménye, hogy a férjet letartóztatják és a főtárgyalásig nem is bocsátják szabadon. És mit tesz most az asszony? A rendőrségtől a vizsgálóbíróhoz lőt-fut és könyörög, hogy adják vissza a férjét, hogy az most már jól fog viselkedni, nem is gondolt az komolyan arra, hogy fenyegetését beváltsa.

Az asszony magatartását megértjük, ha arra gondolunk, hogy a feljelentést leghevesebb indulatkitörésében tette meg. Az ilyesmit rendszerint a szombat vagy vasárnap robbantja ki. A férj fizetését részben elitta és későn ment haza. Ezek a sajnálatraméltó munkásasszonyok gyakran valósággal esodálatraméltó módon türik egy ilyen iszákos férj szeszélyeit és szenvedésteljes, hosszú évek alatt gyűjtött olyan emberismerettel kezelik őket, hogy az egy pszichológusnak is becsületére válna. De néha aztán a türelem mégis csak kifogy. Különösen akkor, ha az elvakult férj a szegényes lakásberendezésben károkat okoz vagy azt éppenséggel tönkreteszi. A szegény asszony remeg, hogy dühöngő férje mindent tönkre zúz és rettegve

tart attól is, hogy az dühében a félelemtől síró gyermekeket is bántani találja. Gyakran szomszédasszonyok is belekotnyeleskednek a dologba.

Mikor azután a veszélyes fenyegetés büncselekményének főtárgyalására kerül a sor, egészen másként alakul a helyzet. A vádlottban ekkor már nem látjuk az üveges nézésű, szétborzolt hajú, rendetlen, piszkos ruhájú és utálatos alkoholibűzt árasztó embert; nem látjuk a jajveszékelt, a felindulástól remegő asszonyt, aki nem tudja, mit tegyen már most: rendbehozza-e a feldúlt lakást, síró-ordító gyermekeit nyugtassa-e meg, avagy amit legszívesebben tenne: a gyermekek apja után fusson-e, akit két erőteljes rendőr gallérjánál fogva erőszakkal huroc magával le a lépcsőkönn a kívánsi szomszédok és szomszédasszonyok sorfala között, akik előzönlök a folyosókat. A kis tárgyalóteremben a vádlottak padján egy szomorú ember ül a két őr között, arcán büntudattal. Ittasságát természetesen már rég kialudta. Felesége a főtárgyaláshoz legjobb ruháit küldötte el neki, úgy, hogy a férjnek most már egészen jó külseje van. Az egész esetre, amely őt a bírósággal összeütközésbe sodorta, legtöbb esetben vissza se tud emlékezni, amint mondja még akkor sem, ha az csak egy héttel ezelőtt történt is. Ha egy ilyen ember életveszélyes fenyegetésért letartóztatásba jutott, a főtárgyalás igen gyorsan szőnyegre kerül, mert az elintézés módja a legtöbb esetben kétségtelenül jönnek ígérkeznek.

Most azután kihallgatják a feleséget, mint koronatanut. Az a pillantás, amit a bírói emelvény felé haladtában a vádlottra vet, köteteket beszél. Szorongás, lekiismeretfurdalás, szegyenkezés, de egy kis adag káröröm és elégtételérzet is, azok az érzések, amelyek a koronatanut eltöltik. Nem mindig sikerül előtte érthető tenni, hogy neki, mint feleségnek jogában áll a tanuvallomást megtagadni. Az asszonyok ezt a bírói kioktatást legtöbbször úgy fogják fel, hogy a vádlottra nézve csak hátrányos vallomást nem kell tenniük és csak nagyon nehezen élik bele magukat abba a gondolatba, hogy ha már a bírói igazságszolgáltatást igénybevételek, egyáltalában nem szükséges többet beszélniük. Ha aztán a bírónak sikerül végül az asszonyt hallgatásra bírni, az egy sokat mondó pillantást vet az ügyész felé. A talaros ügyész ekkor feláll, néhány érthetetlen szót mormog, amire aztán a bíró az állam nevében néhány intó szó kíséretében szabadlábra helyezi a vádlottat s visszaadja őt feleségének.

Ha azonban nem ilyen egyszerű esetet, hanem egy, a vádlottal csak közös háztartásban élő, nem törvényes élettárs ügyét tárgyalják, azt már nem lehet mindig ilyen könnyen elintézni. Csak közeli rokonoknak és sógoroknak van arra joguk, hogy a vallomástételt megtagadják. Ezért aztán előáll az a lehetetlen helyzet, hogy egy törvénytelen anya abba a kényszerhelyzetbe jut, hogy gyermekei apja ellen, akivel évenként keresztl a legjobban egyetértésben élt, vallami köteles, míg egy másik asszony, akinek csak jót illenék mondani a férjéről, ezt annak kárára el is hallgathatja, — ha ő a törvényes feleség.

Az életveszélyesen fenyegetett szerető tehát kellemtelen kényszerhelyzebe kerül. Ha feljelentése nyilván alapos is volt, semmiestre sem áll érdekében a nőnek, hogy gyermekei eltartóját becsukják. Az emberséges érzésű bíró nem kínozza tovább kérdéseivel az ilyen nőt, hanem megelégszik azzal a vallomással, hogy a nő most már nem veszi komolyan a fenyegetést, csak felindult voltának tulajdonítható, hogy feljelentését megtette. A túl sokat beszélő tanu hibájából azonban gyakran előfordul, hogy a kihallgatás irányítása kisiklik a bíró kezéből és az asszonynak hamarosan választania kell: vagy bevádolja megfenyegetőjét, vagy pedig hamis tanuvallomást tesz. Az ügyész erőlyesen kézbe veszi és rászól: „Tehát mi az igazság? Fenyegette-e magát ez az ember és akkor most hamis tanuvallomást tett, vagy pedig nem fenyegette, tehát annak idején a rendőrség előtt hazudott!” Az ügyész mindkét esetben a tanuskodó nőnek a tényállás tisztázásáig való letartóztatását indítványozza és a nótá vége az, hogy úgy a vádlott, mint a tanuskodó asszony vizsgálati fogságba kerül. S a veszélyes fenyegetések gyakori esetében csak a helyzet emesomorú kialakulása az, amit tényleg veszélyesnek mondhatunk.

KÜLFÖLDI CSENDŐRSÉGEK

Az olasz csendőrség.

SZABÓ JENŐ százados fordítása.

(Folytatás.)

III. FEJEZET.

A szolgálat rendje.

Általános rész.

22. A királyi csendőrség úgy a birodalomban, mint a gyarmatokban őrökre van felosztva.

23. Az őrök gyalog és lovas csendőrlegénységből állanak; a tiszti állomásokon levő őrök és némely vidéki őr legénysége vegyesen lovas és gyalog legénységből áll.

24. Minden őr felügyeleti hatásköre egy meghatározott területre terjed ki, amelyen a közrend és biztonság, valamint a törvények rendelkezéseinek betartása felett őrködni köteles.

25. Az őr létszámának erőssége a terület nagyságától és fontosságától függ; mindazonáltal az őr létszáma sohasem lehet kisebb öt főnél — beleértve a parancsnokot is, — aki őrvezetői vagy őrmesteri rendfokozatban lévő altiszt.

26. Az egyes közigazgatási járásek területén elhelyezett őrök számára, fontosságára és egymástól való távolságára való tekintettel a parancsnokságot vagy századosi, hadnagyi és alhadnagyi rendfokozatban lévő tisztek vagy pedig járási főőrmesteri rendfokozattal bíró altisztek vezetik.

Az őrök ilyen nemű beosztásának, amennyire csak lehetséges, összhangzásban kell lennie az érvényben lévő közigazgatási, illetve bírósági beosztással is.

Azok az őrök, amelyek közvetlenül egy járási főőrmester alá vannak rendelve, 2. osztályú szakaszt képeznek; azoknak a neve pedig, amelyek közvetlenül egy alhadnagyi parancsnokság alatt állanak, 1. osztályú szakasz. Hadnagyságot az a parancsnokság képez, amelyet közvetlenül hadnagy vagy pedig százados vezet.

Az utóbbi esetben a hadnagyságot közvetlennek (diretta) nevezik. Az ilyen hadnagyság őrseinek száma azonban ne legyen nagy, hogy a százados nagyobb nyomatókkal gyakorolhassa a parancsnokságot az egész századot illetőleg s ellenőrzési jogát is teljes mértékben kifejthesse.

Több őr vagy hadnagyság századot képez, amelynek parancsnoka százados; több század osztályt, több osztály pedig légiót képez; osztályparancsnok őrnagy vagy alezredes, a légiót pedig ezredes vagy alezredes vezeti.

27. A különböző csendőrségi parancsnokságok az állomáshelyük nevét viselik. Ha ugyanazon helyen több hasonló parancsnokság, például két osztályparancsnokság székel, akkor folyószámmal lesznek megkülönböztetve, mint: milánói 1. osztály, milánói 2. osztály stb.

A szolgálat felosztása.

A királyi csendőrség szolgálata rendes (ordinario) és esetleges (eventuale) szolgálati teendőkre tagozódik.

A rendes szolgálati teendők azok, amelyek a testület lényegéhez tartoznak s amelynek teljesítése az őrök állandó feladatát képezi anélkül, hogy felhívásra vagy parancsra volna szükség.

Az esetleges szolgálati teendők ezzel szemben nem képezik az őrök állandó feladatát s így csak a tisztek parancsára vagy hatóságok és magánosok felhívására vagy pedig sürgős és a szolgálatra kedvező alkalmakkor az őrparancsnok saját kezdeményezéséből lesznek végrehajtva.

24. A rendes szolgálati teendők a következők:

- a) járőrszolgálat az őrállomás belterületén éjjel és nappal.
- b) Átkutatások az őrállomás külterületén.
- c) Elkövetett büncselekmények nyomozása.
- d) Gonosztevők felkutatása és elfogása, elfogató parancsok végrehajtása, a sorozás elől bujkálók, állítási

Hévízfürdő.

kötelezettségüknek eleget nem tett egyének, katonaszökevények felkutatása és elfogása; a szabadságos, tartósan szabadságolt, valamint menetelő katonák ellenőrzése.

e) Fegyverviselési engedélyek ellenőrzése, koldusok, munkakerülő, csavargók, rovott előéletű egyének felügyelése.

f) Színházak és más nyilvános látványosságok országos és hetivásárok és mindennemű népgyűlések felügyelése.

g) Nyilvános foglalkozások gyakorlásának, a kikötőhelyeknek és vasútállomásoknak ellenőrzése.

h) Letartóztatott egyének rendes elővezetése, bűnjelek, pénz vagy értékküldemények karhatalomként való kísérése.

30. Az esetleges szolgálati teendők közé tartoznak:

a) A rendkívüli elővezetések.

b) A tárgyalásokon való segédszolgálat.

c) Segédszolgálat a hatóságoknál, adószedőknél, bírósági tisztviselőknél, a közbiztonsági szervek ügynökeinél, az egyedül vagy csapatban levő katonai egyéneknél s bármely más egyénnél is, aki azt szabályszerűen kéri.

d) Igen sürgős futárszolgálat.

e) Díszőrségek szolgálatása.

f) Az egyéni biztonságot szolgáló karhatalom szolgálatása; állami pénz, állami adójövedék, postaküldemények vagy bűnjelek kísérése.

g) Információk adása.

h) Sorozásoknál segédkezés.

i) Szolgálat álruhában.

j) Minden más szolgálat, amelynek teljesítése az érvényben lévő szabályok szerint esetről-esetre a csendőrségtől kérhető.

31. Azt, hogy a különböző felhívások közül melyiket kell először teljesíteni, a sürgősség s a fennálló helyzet határozzák meg.

A szolgálat vezénylésében követendő irányelvek.

32. Az őrsökön a szolgálatot az őrsparancsnok vezényli és pedig sorrendben. A szolgálatot akként kell szabályozni, hogy a laktanyában mindig maradjon egy csendőr. Ennek a csendőrnek a laktanyát — igen sürgős esetektől eltekintve — sohasem szabad elhagynia.

A sorrendtől csak igen kivételes esetekben szabad eltérni. Ilyen eset akkor állhat elő, ha olyan szolgálatról van szó, amely különös helyi ismereteket kíván vagy pedig különleges voltánál fogva szükséges, hogy olyan egyénre bízassék, aki képességeinél fogva garanciát nyújt arra, hogy eredményesebben elvégzi, mint az, aki a sorrend szerint következett volna.

33. Elvül szolgáljon, hogy mindennemű szolgálatba rendszerint két főből álló járőrt kell kivezényelni, hogy szükség esetében egyik a másiknak támogatására lehessen. Kivételt csak a küldöneszolgálat, információszerezés, helyben való nyomozás, laktanyaügyelet, postaltiszti szolgálat és az ehhez hasonló szolgálatok képeznek. Olyan esetekben azonban, amikor a helyzet körülményeinél fogva két csendőr nehezen láthatná el a szolgálatot vagy amikor elfogásokat kell eszközölni vagy olyan szolgálatokat végrehajtani, ahol az eredmény

csak nagyobb erővel látszik biztosítottnak, a járőrök létszáma több fő is lehet.

34. Az őrs szolgálatában az őrsparancsnok is részt vesz, azonban a sorrendet úgy mint az alárendeltjei, nem köteles betartani. Köteles azonban, ha ebben egyéb szolgálati elfoglaltsága meg nem akadályozza, különösen a külőrsökön, naponkint egy hel- és egy külszolgálatot teljesíteni és annak megtörténtét a Napló rovatába bevezetni.

Minden fontosabb szolgálatot az őrsparancsnoknak kell ellátnia, azonban, ha olyan sok büncselekmény fordul elő, hogy képtelen mindegyikben személyesen eljárni, akkor szükségből a csekélyebb súlyú büncselekmények nyomozására alárendelt altisztjeit is felhasználhatja.

Rendes körülmények között azonban ő végzi a büncselekmények nyomozását, gyűjti az információkat, ügyeletet tart az ünnepélyeken, vásárokon és más népgyűlekezeteken.

Az őrsparancsnok, ha hivatalosan akadályozva van, a csekélyebb súlyú és nem bizalmas jellegű információ szerzéseket és nyomozásokat alárendelt altisztjeire és csendőreire is rábízhatja, akik aztán eljárásuk és jelentésük pontosságáért magának az őrsparancsnoknak felelősek.

35. Ha csak kivételes körülmények másként nem kívánják, a csendőröket szolgálatba igazságosan kell vezényelni, úgy hogy a kül- és belszolgálat mindenkire egyformán kerüljön.

A szolgálat bejegyzése.

36. Minden szolgálat a szolgálati könyvbe (memoriale del servizio) és egy külön lapra, az úgynevezett szolgálati naplóba (giornaliere del servizio) lesz bevezetve. A szolgálati naplót a külszolgálatban álló csendőrök mindig magukkal viszik. A szolgálati naplót minden helyiségben, ahol a csendőrök megfordulnak, a hatóságokkal alá kell iratni. Ha ez bármi ok folytán nem eszközölhető, akkor a szolgálat teljesítését az eljáró csendőrök saját aláírásukkal igazolják.

Az őrsparancsnoknak kötelessége időnkint meggyőződni arról, hogy az alárendeltjei szolgálatukat szabályszerűen teljesítik-e. Az ellenőrzés módja teljesen az őrsparancsnokra van bízva.

Ha egy időben több csendőr vezényeltetik külszolgálatba, akkor azok, akiknek útiránya eltér azoktól, akikre a szolgálati napló bízva van, egy külön szolgálati naplóval, az úgynevezett pót szolgálati naplóval lesznek ellátva (foglio suppletivo del giornaliere di servizio).

A tisztí székelyeken és a 2. osztályú szakaszok székelyén lévő őrsök az említett naplóba csupán a kül- és laktanyaszolgálatot vezetik be.

Járőrtáska. (Portafoglio.)

37. A csendőrök minden külszolgálatba egy táskát visznek magukkal, amelybe a naplót vagy a pótnaplót, a bilineset, térképet stb. viszik magukkal. A táskát mindig a rangban vagy korban legfiatalabb viszi magával.

A szolgálat alól való mentesítés.

38. Egyedül csak a járási főrmester szakaszparancsnokok és azok az altisztek és esendőrök, akik mint irnokok vannak a különböző hivatalokhoz beosztva, nem teljesítenek rendszeresen szolgálatot; az alórsvezetők és esendőrök azonban szükség esetében helyi szolgálatra alkalmazhatók s lehetőleg minden tíz napban egy külszolgálatot is kell teljesíteniök. Figyelemmel kell lenni azonban szolgálati beosztásukra is.

A szolgálatból bevonuló esendőrök által teendő jelentések.

39. Minden esendőr, aki bárminemű szolgálatból bevonul, az őrsparancsnoknál vagy annál, akit az a jelentések átvételével megbízott, jelentkezni tartozik. A jelentkezések célja az, hogy az őrsparancsnok a esendőrök mindennemű tevékenységéről azonnal tájékozódást szerezhessen.

Ejjeli időben azonban, mikor sem fontos, sem sürgős jelenteni való nincs, akkor a jelentkezést mellőzni kell s csak másnap reggel kell foganatosítani.

Tiszteknek és járási főrmester szakaszparancsnokoknak küldönc altisztre való joga.

40. A szolgálati áthelyezéseknél, nemkülönben az időszaki szemlék megejtésénél a tiszteknek és a járási főrmester szakaszparancsnokoknak jogukban áll egy küldönc altisztet magukkal vinni.

Ez a jog megilleti a főrmestereket is, ha ideiglenesen szakasz vagy hadnagyság vezetésével vannak megbízva.

A királyi esendőrőrsök megerősítése más csapatnembeli katonákkal.

41. Ha a különleges közbiztonsági viszonyok szükségessé teszik az egyes őrsök megerősítését s erre a királyi esendőrség saját létszámából nem képes, akkor az őrsök megerősítésére a katonaságtól lovas és gyalogos legénység vezényelhető. Az ilyen irányú megkereséseket a főispánok intézik és pedig a területileg illetékes katonai hadosztályparancsnoksághoz.

A vezényelt legénység elszállásolására a vonatkozó szabályok mértékadóak és az ellátás épúgy történik, mint a esendőrlégénységé.

IV. FEJEZET.

Tisztek és altizti parancsnokok jogai és kötelmei.

Általános jogok és köteleességek.

42. A királyi esendőrség tisztjei és altisztjei az igazságügyi rendészet tisztjei (ufficiali di polizia giudiziaria) minőséggel vannak felruházva s a királyi ügyészségek ellenőrzése alatt teljesítik azokat a szolgálatokat, amelyeknek ilyen minőségben való teljesítése a bűnvádi perrendtartás értelmében feladatukat képezi. (Tekintettel különleges szolgálatukra, a királyi esendőrtiszteknek joguk van minden külön engedély nélkül a közbiztonsági szervekre vonatkozó törvény 15. 16. §-aiban meghatározott fegyvert viselni még akkor is, ha bármi okból polgári ruhát viselnek).

43. Minden fontosabb és súlyosabb esetben, vagy ha az eset nem is fontos és súlyos, de részleteinél és körülményeinél fogva figyelemreméltó, nemkülönben minden olyan esetben, amikor valamely ügy esendőrökkel van összefüggésben, azoknak a tiszteknek és 2. osztályú szakaszparancsnok járási főrmestereknek, akiknek illetőségi területén az eset történt, a helyszínen személyesen kell eljárniök s a kivizsgálást meg-ejtteniök.

Az eljárási szabályokat az ügyviteli szabályzat a királyi esendőrség számára e. könyv részletesen tartalmazza.

Függetlenül ettől, úgy a tiszteknek, mint a járási főrmester szakaszparancsnokoknak jogukban áll saját kezdeményezésből illetőségi területük bármely pontján megjelenni mindannyiszor, ahányszor azt fegyelmi vagy szolgálati okokból szükségesnek látják.

Mindezekben az esetekben a tisztek és a járási főrmesterek munkája ne merüljön ki alárendeltjük tevékenységének felülbírálásában, hanem ott, ahol

erre szükség van, a szolgálat vagy elvégzendő feladat irányítását maguk vegyék át s tegyenek meg minden előintézkedést, ami jogukban áll és a sürgősség, vagy az ügy fontossága megkíván.

Azok közé az előintézkedések közé, amelyeket az előbb említett körülmények között a tisztek és a járási főrmester szakaszparancsnokok foganatosíthatnak, tartozik az őrsök ideiglenes megerősítése és ideiglenes megszüntetése is. Az utóbbi esetben azonban erről az előintézkedésről az őrszel közvetlen összeköttetésben levő politikai hatóságot értesíteni kell s jelentést kell tenni a közvetlen előljáró parancsnokságnak is, hogy az a felettes parancsnokságokat egészen a főparancsnokságig tájékoztathassa.

Egy parancsnoknak sem áll jogában saját parancsnokságának területét elhagyni, ha csak erre felsőbb helyről engedélyt vagy parancsot nem kapott, vagy ha sürgős szolgálati okok ezt nem kívánják. Ez utóbbi esetben kötelessége annak a területnek a parancsnokságát értesíteni, ahová menni szándékozik, közvetlen előljárójának pedig jelentést kell tenni.

44. A tisztek és a járási főrmester szakaszparancsnokok időszaki szemléiket használják fel arra is, hogy az esetleg előfordult eseteket kivizsgálják s lássanak el olyan szolgálatokat is, amelyek különös intézkedéseket igényelnek. Ennek azonban nem szabad az őrszemle alaposságának a rovására esni.

45. Magasabb rangú tisztek, akiknek nincs közvetlen illetékességi joguk azon a területen, hol az események előfordultak, csak abban az esetben jelennek meg a helyszínen, ha kivételesen súlyos események fordultak elő, vagy ha a kivizsgáló tiszt munkájáról akarnak meggyőződést szerezni.

A légióparancsnok.

46. A légióparancsnok a szolgálat általános menete felett őrködik s javaslatokat tesz a főparancsnokságnak mindazokra az előintézkedésekre vonatkozólag, amelyek a rend, gyorsaság és nagyobb eredmény elérését célozzák. Különös gondoskodását képezi az egyöntetűség és összetartás ápolása a kikülönített parancsnokságoknál.

A légióparancsnok tartja fenn a szolgálati összeköttetést a légió állomáshelyén lévő katonai hadtest és hadosztályparancsnokságokkal.

A légióparancsnok az ideiglenesen távollévő tisztek helyettesítésére a helyettesítendő állomáshelyén lévő hason vagy alacsonyabb rangú tisztek közül bárkit is kirendelhet, még ha nem is tartozik annak a parancsnokságnak állományába, ahol helyettesíteni van hivatva.

Osztályparancsnok.

47. Az osztályparancsnok az alárendelt századok szolgálatmenete felett őrködik.

Abban a tartományban, ahol állomásozik, alárendelt századparancsnokai szükséges önállóságának és felelősségének épségben hagyása mellett fontosabb esetekben és szolgálatokban a szolgálat részleteiben is lehetőleg személyesen intézkedik.

Az osztályparancsnok tartja fenn a királyi főügyésszel a katonai hadosztályparancsnokkal s amennyiben speciálisan esendőrségi szolgálatokról van szó, az állomáshelyén lévő főispánnal is az összeköttetést.

Őrködik afelett, hogy az alárendelt tisztjei az ideiglenes vezénylésekkel vissza ne éljenek.

Századparancsnok.

48. A századparancsnok kötelessége alárendeltjeit a szolgálat végrehajtását illetőleg ellenőrizni s gondoskodni arról hogy szabályok vagy törvények áthágása és semminemű hanyagság elő ne forduljon.

Ő tartja fenn az összeköttetést a királyi főügyésszel, ott, ahol osztályparancsnokság nincsen, a királyi főügyésszel, a főispánnal is, amennyiben esendőrségi dolgokról van szó, nemkülönben az állomásparancsnoksággal.

Hasonló összeköttetést tart fenn az alispánnal a járás esendőrségi szolgálatát illetőleg az a századparancsnok, aki a járás székhelyén állomásozik.

Rendőrségi székhellyel bíró városokban a századparancsnok ugyancsak összeköttetést tart fenn a rendőrkapitánnyal.

Ha a század állomáshelyén eszközendő fontos ügyködésről vagy előintézkedésről van szó, akkor a századparancsnok úgy jár el, ahogy az hasonló esetekben az osztályparancsnoknak elő van írva.

49. A századparancsnok kötelmei a közvetlen alárendelt őrszeit illetve ugyanazok, mint a hadnagyság parancsnoka részére ebben a szabályzatban elő van írva.

A hadnagyság parancsnoka.

50. A hadnagyság parancsnoka közvetlen rendelkezésekkel irányítja alárendelt őrsének szolgálatát s a végrehajtást illetőleg a legmesszebbmenő részletességgel intézkedik s állandó és szigorú ellenőrzéssel gondoskodik a törvények, szabályok és az érvényben lévő rendelkezések pontos betartásáról.

A századparancsnokság székhelyén lévő hadnagyság parancsnokának kötelessége a századparancsnokot a laktanya belrendjének fenntartásában támogatni, úgyszintén a különböző szolgálatokban és kiképzések-nél segítségére lenni.

Olyan járási székhelyeken, ahol a századparancsnokság nincsen, a hadnagyság parancsnokának a kötelessége a csendőrségi ügyeket illetőleg az összeköttetést a királyi ügyészséggel, az alispánnal, nemkülönben az állomásparancsnoksággal fenntartani.

A hadnagyság parancsnokának kötelessége helyesen alkalmazott meglepetésekkel meggyőződést szerezni, hogy alárendelt őrszei a szolgálatukat miként hajtják végre, nem feledkezve meg azokról a pontokról sem, ahol alárendelt őrszei körlete a szomszédos parancsnokság őrszeinek körletével érintkezik. Különös tekintettel kell lenni minden olyan szolgálatra, amelynek az elfogott egyének őrizete és elővezetése a célja, valamint azokra az előintézkedésekre, amelyek a vásárok, ünnepélyek vagy más népes gyülekezetekre vonatkoznak.

Ezeket a szolgálatokat az állomáshelyén kívül teljesített szolgálatok alkalmából teljesíti vagy ha erre alkalma nincsen, e célból havonként legalább kétszer kiszállni köteles.

Ilyen alkalmakkor aláírja a szolgálati naplót, meggyőződést szerez a szabályszerű öltözködésről s ellenőrzi a szolgálat mikénti teljesítését.

51. Ha valamely hadnagyság területén rablóbandák jelennének meg, úgy a parancsnoknak kötelessége összpontosítás által ezeket minél előbb ártalmatlanná tenni.

Módot kell találnia továbbá arra, hogy másnemű szolgálatokban is átvehesse a közvetlen irányítást, ha a dolog természeténél és fontosságánál fogva erre szükség van.

52. Ha ellenszegülés vagy erőszakoskodás fordulna elő, akkor a hadnagyság parancsnokának kötelessége az esetet azonnal kivizsgálni s megállapítani, hogy a csendőrség részéről nem forog-e fenn jogtalan beavatkozás vagy elhamarkodottság s hogy az ellenszegülés nem személyi okokból vagy hivatalos hatalommal való visszaélés miatt keletkezett-e?

Ha az ellenállás vagy erőszakoskodás birói eljárást vont maga után, úgy ennek eredményét a hadnagyság parancsnoka nyilvántartja s a vonatkozó ítélet másolatát e célból beszerzi.

53. Szabályszerű megkeresés alapján ő rendeli el a letartóztatott egyének őrsről-őrsre való kísérését s ő intézkedik alárendelt őrszeivel szemben az ideiglenes vezénylésekről is.

Szakaszparancsnok.

54. A szakaszparancsnok kötelmei a csendőrségi szolgálatot illetőleg ugyanazok, mint a hadnagyság parancsnokáé.

Őrsparancsnok.

55. Az őrs szolgálatának közvetlen vezetése az őrsparancsnok vállaira nehezedik, aki az őrsre érkezett mindennemű parancs és felhívás szabatos teljesítéséért, úgyszintén a rend és közbiztonság fenntartásáért saját őrskörletében teljes mértékben felelős.

Kötelessége az őrsparancsnoknak az őrskörletében előforduló minden eseményről tudomást szerezni, a hivatalból üldözendő bűncselekményekben eljárni, a bűncselekményekre vonatkozó panaszokat és feljelentéseket elintézni, illetve ha magánvádas bűncselekményről van szó, a panaszokat felvenni vagy a panasztól való elállást tudomásul venni.

Ezen utasítás 3. pontjában mondottakon kívül kötelessége még az őrsparancsnoknak a felettes parancsnokságok és hatóságokkal való levelezés elintézése, a mozgósítási iratok rendezése és megőrzése, a letartóztatott egyének nyilvántartására szükséges nyilvántartási lapok rendezése, továbbá a hatóságoktól érkező megbízások és megkeresések mikénti végrehajtására az irányelveket megadni, az elfogadó egyének kézrekerítése végett a szükséges intézkedéseket megtenni s végül úgy a bel, mint a külszolgálat, illetve átkutatás helyét és idejét meghatározni.

A szolgálat vezénylésénél az őrsparancsnoknak legyen gondja arra, hogy a kivezényelt csendőröknek mindig valami különleges megbízást is adjon (adatgyűjtés a már nyomozott bűncselekményekben, rendőri felügyelet alatt álló egyének megfigyelése, szabadságon lévő katonai egyének ellenőrzése stb.). Az ilyen megbízásokat a szolgálati napló megfelelő rovatába be kell vezetni.

Az őrsparancsnok, ha kivételesen súlyos eset fordul elő és a késedelem veszéllyel jár, saját előjáróján kívül az esemény színhelyéhez legközelebb eső tisztparancsnokságot is értesíteni tartozik, hogy az a helyszínen megjelenve, a szükséges intézkedéseket megtehesse; ezt azonban csak akkor kell megtenni, ha a közlekedési viszonyok igen rosszak vagy pedig a távolság olyan nagy, hogy a közvetlen tiszt parancsnok csak nagy késedelemmel érkezhessen az eset színhelyére.

Az őrsparancsnok feljebbvalóinak parancsa vagy hozzájárulása nélkül saját őrskörletének területét nem hagyhatja el, ha csak sürgős és fontos szolgálati okok ezt nem kívánják. Ilyen esetben is azonban kötelessége közvetlen előjárójának jelentést tenni, azt az őrsparancsnokságot pedig, amelynek területén ügyködni szándékozik, a lehető leggyorsabban értesíteni tartozik.

Igen súlyos és sürgős esetekben, ha őrsze megerősítése válik szükségessé, segítségért a szomszédos őrsökhöz fordulhat, ha nem is tartoznak azok saját tiszt parancsnoksága kötelékébe; ha a szomszédos őrsök fordulnak hasonló kéréssel hozzá, akkor ennek is eleget tesz. Kötelessége azonban mindkét esetben előjáró parancsnokságának azonnal jelentést tenni.

Abban az esetben, ha egy tiszt által vezetett csapat vagy szolgáltilag utazó tisztek érkeztek az őrs állomáshelyére, a 277. pontban előírtak szem előtt tartása mellett a tiszt parancsnoknál vagy a rangban legidősebb tisztnél a lehető leggyorsabban jelentkezni és parancsait kikérni köteles.

Kötelessége tovább minden tábournoki rangban lévő tisztnél és bármely rangú csendőrtisztnél jelentkezni, ha azok őrskörletében bármi okból megjelennek.

56. A szolgálat teljesítését illetőleg ugyanazok a kötelességek hárulnak az őrsparancsnokra, mint amelyeket a csendőrökre vonatkozólag az V., VI., VII. fejezet előír.

Az őrsparancsnok helyettesítése.

57. Az őrsparancsnokot távolléte vagy betegsége alatt a rangban vagy korban legidősebb altiszt helyettesíti. Ha altiszt nem áll rendelkezésre akkor az őrsöt, — de csak ha pár napról van szó, — a legidősebb csendőr vezeti.

(Folytatjuk.)

Kevés munka sok önszeretettel, sok munka végtelen szerénységgel jár. — Balzac.

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK

A helyszíni szemle.

Irta: LANG JÁNOS 2. oszt. tiszthelyettes
(Sátoraljaújhely).

Tudjuk, hogy kevés kivétellel minden nyomozás kiinduló pontja a helyszíni szemle. Csak a tettenkapás, nyomoműködés igen ritka esetekben nincsen arra időnk, de szükségünk sem, hogy a helyszíni alaposabb vizsgálatával fogjunk hozzá a nyomozáshoz, minden más esetben azonban a helyszíni szemléből merítjük azokat a támpontokat, amelyeknek segítségével nélkül nagyon sok esetben el sem tudnánk indulni a nyomozás útján.

A helyszíni szemle a nyomozásnak igen fontos része, amelyre nagy súlyt kell helyeznie a nyomozásnak és értenie is kell ahhoz, hogy mi mindent lehet leolvasni egy bűncselekmény színhelyéről. Szakavatott szem sok mindent meglát és értékelni tud, amit a laikus szem egyáltalában észre sem vesz. Jelentéktelennek látszó apróságok adják meg sokszor a megoldást.

A helyszíni szemlének tehát alaposnak, részletesnek és igen gondosnak kell lennie. A türelmetlenség és kapkodás sok járőr munkáját nehezítette meg s hiúsította meg az eredményt. Türellem, nyugalom a helyszíni szemle sikerének elmaradhatatlan előfeltétele. Sok csendőr esik abba a hibába, hogy mindent egyszerre akar elvégezni, helyszíni szemlét, tanúk kikérdezését, a gyanúsított holléte utáni nyomozást, annál esetleg házkutatást és általában mindazokat a nyomező cselekményeket, amelyek a szönyegre került bűncselekménnyel kapcsolatban vannak. A helyszíni szemlét is csak futólag ejti meg, mert kényelmesebb dolog a kiindulóhoz szükséges adatokat az őt körülfogó bámézkodóktól, tanuskodóktól beszerezni, mint azokat egy aprólékos és hosszadalmas helyszíni szemléből kihámozni. Ez okozza azután azt, hogy a rosszul nyomező csendőr a tájékozódáshoz szükséges adatokat — gyakran — felületes, sőt hamis információk alapján hamarjában és nagyjében megalkotja magának a véleményét és elindul — a helytelen úton, holott a helyszíni alapos átkutatása könnyen a kezébe adhatta volna a helyes irányfonalát. Igaz, hogy a gyors, de felületes helyszíni szemlénél nyert egy órát, de ugyanakkor lényegében napokat veszített, vagy véglegesen elveszítette a kiderítés lehetőségét, mert hamis nyomon indult el. Ne sajnáljuk tehát azt a kis idővesztést a helyszíni szemlétől, mert ez csak látszólagos veszteség és rendszerint meghozza a maga gyümölcsét.

Az a csendőr, aki gyors, nagyjában végzett helyszíni szemlével megelégszik, elfelejti azt, hogy a tettesnek is van esze. Legalább is annyi van, hogy a helyszínről eltávolítja azokat a bűnjelkeket, nyomokat, amelyek árulójává válhatnak. A felületesen tartott helyszíni szemle tehát nem vezethet eredményre, mert ha marad is vissza valami áruló nyom a tettes után, rendszerint olyan jelentéktelen, hogy még a bizonyára gondos tettes figyelmét s elkerülte. Nem szabad tehát annak a csendőr figyelmét is elkerülnie. Gyakori eset, hogy a tettes egy leszakadt gombját, egy zsebéből kiejtett apróbb tárgyat, vagy egyéb ilyen könnyen eltűnő bűnjel elvesztését nem veszi észre, mert bizony a dolga rendszerint sietős és annyi ideje már nincs, hogy a helyszínt ilyen aprólékosáig menőleg rendbe hozza.

Ez az, amit a csendőrnek ki kell használnia, mert neki már módjában van a helyszínt teljes biztonságban és nyugalomban átkutatni.

A bámézkodók, tanuskodók, tanácsadók egész csoportja veszi körül sokszor a helyszíni szemlét tartó csendőrt. Az emberek osztogatják neki a tanácsokat, tárgyalják az esetet, véleményeket mondanak, összevissza kevernek mindent s a végén a nyugalomból teljesen kizökkent csendőr tapogathatja a fejét, hogy a sok kotnyeleskedő ember locsogása végleg meg ne bolondítsa. A helyszíni szemle ilyen körülmények között nem lehet eredményes. Távolítsunk el közelünkben minden

lábatlankodó embert és kutassuk át nyugodtan, alaposan azt a helyet, ahol a bűncselekményt elkövették. Figyelmünket ne kerülje el a legcsekélyebb dolog, a legkisebb körülmény sem, mert nagyon sokszor éppen ezek adják meg a nyomozás helyes irányát. Hány olyan eset van, amikor egy eldobott cigarettavég, félig elégett gyufa, leszakadt gomb vagy ruhadarab, néhány hajszál, papirosszelet stb. apróság hátrahagyása okozta vesztét a tettesnek! Nem csak a detektívregények kényelmesen elgondolt nyomozásaiban, de a valóságos élet bűncselekményeinek kiderítésében is nagy szerepet játszanak ezek a szerényen meghúzódó bűnjelke, azért ne hanyagoljuk el őket. De ehhez nyitott és szakértő szemre van szükség. A dolognak eme részével már nem foglalkozom, mert a Csendőrségi Lapok múlt évi 2. számában Némethy Ferenc ny. ezredes úr tollából már megjelent egy cikk, amely a helyszíni szemlével hivatottabban foglalkozik.

A helyszíni szemle felületes megtartására magam is ráfizettem már. Az ilyesmivel ugyan nem szokás dicsekedni, a tévedéseiket szívesebben elhallgatják az emberek. Ez pedig igen nagy vesztesége a többi embernek, mert nagyon is igaz az a régi jó közmondás, hogy: „Más kárán tanul az okos.“ Ez a szándék, hogy bajtársaim az én példámon okuljanak, indított arra, hogy egy nyomozásomat leírjam. Ebből, a már elmondottakon kívül, még az a tanulság is leszűrhető, hogy a felületesen megejtett helyszíni szemle eredménytelenségét sokszor korrigálni lehet — egy megismételt, sőt másodszor is megismételt, de már alaposabb helyszíni szemlével.

A hejőcsabai őrs ideiglenes parancsnoka voltam 1918 elején. Február 17-én a volt miskolci 10. honvéd gyalogezred élrelmező tisztje feljelentést tett az őrsön ismeretlen tettes ellen, aki aznap virradóra a hejőcsabai határban fekvő szőlőbeli nyári lakását feltörte s három rendbeli új egyenruháját, egy bundáját, két pár új cipőjét, egy új köpenyét, egy sonkát és több gombolyag zsinégét ellopta. A kár tehát tetemes volt s a lopás meglehetősen vakmerő ember műve lehetett, mert egy olyan hatalmas csomag ruhával menekülni nem a legegyszerűbb dolog.

Egy öreg népfelkelővel együtt felszerelve, kimentem a feltört és kirabolt nyári lakáshoz. Az ajtó előtt találtam egy kétágú kapát, megállapítottam, hogy a betörő azzal nyitotta ki a külső ajtót. Több ajtó be sem lévén zárva, a behatolás már könnyű volt.

A szobában néhány szál eldobott gyujtót láttam a padlóra dobálva, gyertya fénye mellett végezte a betörő a munkáját. A gyufa is és a gyertya is a lakáshoz tartozott, ezekkel tehát sokra nem lehettem. Ebből mindössze arra következtettem, hogy a betörő nem először járt a házban, különben nem tudta volna előre, hogy a betöréshez és a világításához szükséges tárgyakat hol találja. Bár ennek ellenkezője is fölmerült gondolataimban, mert azt sem találtam lehetetlennek, hogy egy csavargó kőszálás közben meglátta a kapát, élt az alkalommal és sok teketória nélkül megnézte, mi hasznos elemelni való talál az elhagyatott házban.

De akár ez, akár pedig amaz a feltevés volt is helyes, egyik sem adta meg a nyomozás kiindulási alapját. Ezt azonban csak most, utólag állapítom meg. Mert biz' én annak idején elfogadtam a nyomozás kiindulási alapjául azt a feltevésemet, hogy a helyi viszonyokkal ismerősök között kell keresni a tettest. És mialatt így morfondiroztam, elhanyagoltam a szoba, kert és a házkörnyék részletes átvizsgálását, futólagosan és közömbösen ejtettem meg a helyszíni szemlét és már siettem is felkeresni azokat, akik a „helyi viszonyokkal ismerősök“ voltak. Hányszor, de ugyan valóban beváló, de még többször csődre vezető szólamra!

Én is így jártam most. Ahelyett, hogy jobban megnéztém volna a helyszínt, vaktában nekivágtam a helyi viszonyokkal ismerős emberek kikérdezésének. Ezzel telt el egy teljes nap.

Eredmény nincs! Sorra alibit bizonyítottak a gyanúsítottak.

Valami jó szellem volt-e, vagy hosszas csendőri gyakorlatom ösztönös cselekvése, azt nem tudom, de valami visszahúzott a helyszínre. A szobát most már tüzetesen átvizsgáltam. Nem találtam én abban semmi nyomra vezetőt. A ház környékén kezdtem tehát keresgélni.

És nem eredménytelenül. Az épület mellett húzódó országút árkában találtam egy pár, teljesen elviselt férfi fűzős cipőt. Láttam, hogy néhány nappal előbb még használatban volt a cipő.

Most már a cipő foltos talpának a nyomait kutattam a ház körül, a kertben s amikor ez eredménytelen maradt, a szobában. Ott azután az egyik portlepte sarokban, igen görnyedező, hosszas kutatás után megtaláltam a cipő nyomát.

Semmi kétség most már, hogy a cipő a betörőé volt. De valami kényesebb izlésű ember lehetett a betörő, mert a rongyos cipőt nagyon sietősen, már a ház előtt húzódó árokban felváltotta a lopott új cipővel és csak azután állott tovább zsákmányával.

Most már megint teljesen hátat fordítottam a helyszínének és sorba jártam Hejőcsaba és Miskolc cipészeit, keresve azt, akinél a cipő készült. Hálátlan és meddő vállalkozás volt ez. De a helyszínéről még akkor nem akartam újabb tudomást venni.

Most már a másik feltevéshez kötöttem magamat s csavargók után kutattam. Persze hiába és eredménytelenül.

Nap múlt nap után s nem tudtam ezzel a bosszantó ügygel zöld ágra vergődni, pedig mindent megpróbáltam, fáradságot és időt nem sajnáltam, hogy nyomra jussak.

Szerencsém az, hogy nem egykönnyen adom meg magam a sors játékának! Ujra kezdtem a dolgot előlről — a helyszíni szemlével.

Harmadszorra azután alapos munkát végeztem. Jóformán falevél nem maradt, amit át ne néztem volna. Két órai kutatás után egy diófa alatt egy vasúti jegyet találtam. A kemény karton-jegy a 111. kocsiosztályra szólott s 1918 január 30-án Aszódon belyegezték le. A jegyvizsgáló kalauz lyukasztójának a nyomát is megtaláltam.

Mint hogy Borsod megye felső részéből, de különösen Miskolcra és annak környékéről igen sok gyermek volt az aszódi javító intézetben elhelyezve, táviratilag megkérdeztem a javító intézetet, hogy 1918 januárjában nem szökött-e meg onnan Borsod megye felső részébe, vagy Miskolcra való növendék s ha igen, ki az?

A válasz — nemleges volt. De ez nem térített el arról a nyomról, amelyet az aszódi vasúti-jegy adott a kezembe. A cipővel és jeggyel Aszódra utaztam s a javító intézet fiú növendékeinek munkatelepére kalauzoltattam magamat. Amint a cipőt felmutattam, egy 15—16 éves zsidó fiú örömmel kiáltott fel: „Nini, ez az én cipőm volt!” Megtudtam tőle, hogy Halász János* nevű növendék társa cserélte el cipőjét a magáéval, amikor az intézetből — január 29-én megszökött. Két körülmény ugyan csodálkozást váltott ki belőlem, elsősorban a zsidó fiú öröme a használhatatlan cipő vizontlátása fölött, másodsorban pedig az, hogy a megszökött növendék még ennél is rosszabb cipőt hagyott hátra cserébe, — mert ez már jóformán lehetetlen volt.

De nem sokáig időztem ennél a kérdésnél, hanem azt siettem megtudakolni, miért volt a választávirat tartalma nemleges.

Erre azt a felvilágosítást kaptam, hogy a megszökött Halász János nem Borsod, hanem Szolnok megyei.

Kénytelen voltam beismerni magam előtt, hogy a táviratot nem jól fogalmaztam meg és e hiba miatt megint majdnem kútba esett a nyomozás. Természetes, hogy utazhatik azért egy megszökött javító intézeti növendék Borsod várnegyébe, ha nem is ott született s nem oda való. Azért még lehetnek ott rokonai, ismerősei, barátai, sőt még ezek nélkül sem bizonyos, hogy szökése után egyenesen a szülőföldje felé veszi az útját. Ezzel tehát megint tanultam s a tanulságot elraktároztam tapasztalataim közé.

Az intézet igazgatósága Halász János szökése után táviratban kereste meg a szolnoki őrsöt, hogy hozza vissza az intézetbe a szökevény növendéket.

A szolnoki őrs távirati értesítése Halász János őrizetbevételéről éppen akkor érkezett meg, amikor az intézet irodájában a szökevény személyi adatainak feljegyzésével foglalkoztam.

Mert az kétségtelen volt, hogy a betörést Halász János követte el. A cipő és a vasúti-jegy ezt eléggé bizonyossá tette. Legközelebbi teendőmnek tehát azt tartottam, hogy Halász Jánost elfogjam.

A szolnoki őrs távirati értesítése szerint azonban ezzel már nem kellett bajlódnom s időt vesztegetnem: a szökevény már el volt fogva. Az igazgatóság engedélyével magam táviratoztam az intézet nevében is a szolnoki őrsnek, hogy tartsák őrizetben Halászt, én útban vagyok ebben az ügyben Szolnokra.

Szolnokra érkezve, Halász Jánost már a fiatalkorúak bíróságának fogdáiban találtam. A sonka és a zsinagógával az összes bűnjelek is megkerültek. Eppen akkor diktált jegyzőkönyvbe egy hosszú mesét arról, hogy a nála talált dolgokat hol és hogy szerezte, amikor betoppantam az irodába. Úgy próbálta a lopást elhallgatni, hogy a holmikat a hatvani vasútállomáson találta — gazdátlanul.

A vizsgálóbíróval közöltem a tényállást és engedélyt kértem tőle, hogy kérdéseket intézhessek a fiatalkorú betörőhöz.

Első kérdésem a cipő és vasúti-jegy felmutatása mellett az volt, hogy hol hagyta el azokat? A betörő elsápadt azoknak láttára és a hazudozást meg sem kísérelve, őszintén és részletesen beismert mindent.

Elmondotta, hogy szökése után Miskolcra vonaton utazott, onnan Jákfalván lakó nagybátyjához látogatott el. Ott 2 hétig vendégeskedett, különböző hazugságokkal magyarázva szabadságát, de aztán — amint mondotta — onnan is „meglógott”, mert gyanítani kezdtek rokonai, hogy nincs egészen rendben a szénája s nem jár egyenes úton ezzel a feltűnő hosszú szabadsággal.

Igy került vissza a miskolci vasútállomásra s onnan csavargás közben a hejőcsabai határba, ahol aztán betört a nyaralóba.

Halász Jánost a bűnjelekkel együtt az illetékes miskolci fiatalkorúak bíróságának adtam át.

Ez a nyomozásom hét napig tartott. És ha harmadszor is vissza nem térek a helyszínére, a magam emberségéből valószínűleg nem is tudtam volna a dolognak végére járni. Az igaz, hogy így is csak kiderült volna, ki a betörés tettese, mert a szolnoki őrs útján őrizetbe vett bűnjelek egy-kettőre megtalálták volna a gazdájukat. De ez csak a véletlen, nem pedig a nyomozó érdeme lett volna, nekünk pedig nyomozásainkban nem a véletlenre, hanem alapos tudásra, kitartásra és tökéletes munkára kell támaszkodnunk, munkánk pedig már gyökerében haszontalan és rossz, ha — mint ebből az esetből is látjuk, — nem fordítunk annyi gondot a helyszíni szemlére, mint amennyit megérdemel. Hogy én több felületes helyszíni szemlét nem fogok tartani, az bizonyos!

Örüljetekek léteteknek, emberiségteknek; élvezétekek amennyire lehet, életekek minden pillanatját; de soha se feledjétekek, hogy mérséklet nélkül a legtermészetesebb kívánalmak is a fájdalom forrásává, túlzás által a legtisztább gyönyör is méreggé válik, mely jövődö örömeitek csiráját elfojtja. Mérséklet és önmegtartóztatás a legbiztosabb óvószerek az unalom és ernyedés ellen. A mérséklet bölcsesség; és csak a bölcseneknek van megengedve, hogy a legtisztább gyönyör poharát, melyet színig tölt meg a természet minden halandó számára, utolsó csöppig kiszörpölhessék.

Wieland.

* A nevet — fiatalkorúról lévén szó — megváltoztattam.

SPORT

Sportünnepély Gödöllőn. A budapesti I. csendőr osztályparancsnokság Gödöllőn 1925. évi augusztus 15-én a m. kir. testőrséggel és a gödöllői köznevelődési egyesülettel karöltve, a királyi parkban atlétikai és üveggömb-lövő-versenyt rendezett. Az atlétikai verseny után tiszti és altiszti táncmulatság volt tombolával egybekötve. A versenyre 33 csendőr, 31 testőr és 16 polgári versenyző nevezett be. A verseny igen szép időben, példás rendben folyt le a **Kormányzó Úr Ö Főméltósága**, a **Főméltóságú asszony**, **Száhlender Béla** tábornok, a m. kir. csendőrség felügyelője, **Ziegler Emil** tábornok, a m. kir. csendőrség felügyelőjének helyettese, a városparancsnokság részéről **Lenz Albin** tábornok, a csendőrkerület részéről **Lukovich Gyula** ezredes, több polgári notabilitás és szépszámú előkelő közönség jelenlétében. Különösen nagy érdeklődést váltottak ki a 10 km. terepgyorsasági verseny, az egyes futó- és ugrószámok és a gödöllői csendőr kutyatelep különböző gyakorlatai, amelyeket Ö Főméltósága különös érdeklődéssel kísért figyelemmel. A kutyák gyakorlatait, különösen a gyilkos nyomozását, a vadorzóval való harcot és az összgyakorlatokat élvezettel szemlélte a közönség, tetszésének hangos megnyilvánulást is adva.

Üveggömb-lövő-verseny is volt, amelyen a gödöllői és környékbeli intelligencia is képviseltette magát. Az üveggömb-lövészetben résztvett: a **Kormányzó Úr Ö Főméltósága** fia, ifj.

2. **Testőrcsapat**, 3. **Polgári csapat**; üveggömb-lövésben: 1. **Fetter Ferenc** csendőrfőhadnagy, 2. **Szabó Kálmán** ny. áll. ezredes (polg.), 3. **Kontra Kálmán** csendőrfőhadnagy, **Ivanics Ferenc** polg. Tiszteletdíjat nyert a legjobb ponteredményt elért három csendőr, három testőr és három polgári versenyző. Éremdíjazás: arany, ezüst és bronz a helyezések szerint. Díszérmét kapott **Köves Béla** polgári versenyző legjobb 33 ponteredményéért, **Plávenszky Ferenc** cs.-fhdgy. 31 és **Müller Tibor** testőrtörzsörmeister 11 pont eredményükért. Az üveggömb-lövés négy első helyezettje szintén tiszteletdíjban részesült.

Atlétikai és céllövőverseny Kecskeméten. A kecskeméti csendőr osztályparancsnokság múlt hónap 21-én céllövő versenyt, 22-én pedig a leventék bevonásával atlétikai versenyt rendezett Kecskeméten, az ottani sportkedvelő közönség érdeklődése mellett.

Versenyszámok és eredmények: Selejtező tizes és egyéni lövő verseny tisztek részére 300 lépésre: 1. **Pókai Antal** őrnagy 311 ponttal, 2. **Szendrődy Béla** százados 288 ponttal. **Legénység részére:** 1. **Fecskés Máté** 3. oszt. tiszthelyettes 308 ponttal, 2. **Vaszlik István** 3. oszt. tiszthelyettes 228 ponttal, 3. **Molnár József** csendőr 170 ponttal. **Tizes és egyéni pisztolyverseny tisztek részére 50 lépésre:** 1. **Szendrődy Béla** százados 16 ponttal, 2. **Pókai Antal** őrnagy 15 ponttal. **Legénység részére:** 1. **Tar Pál** csendőr 48 ponttal, 2. **Fecskés Máté** 3. oszt. tiszthelyettes 6 ponttal. **Kézigránát dobás:** 1. **Saliga Pál** csendőr 568 ponttal, 2. **Matos Gergely** csendőr 565 ponttal, 3. **Mészáros János** csendőr 553 ponttal. **Magasugrás:** 1. **Molnár**

A kormányzó úr a gödöllői sportversenyen.

Üveggömb-lövészet a gödöllői sportversenyen.

Horthy István is. A tiszti és az altiszti táncmulatság egyaránt igen nagyszámú és szép közönség jelenlétében a hajnali órákig tartott. A versenynek erkölcsi és anyagi sikere jelentős, amennyiben a tiszta jövedelem mintegy 10 millió koronát tett ki. Ebből 60% az I. osztály sportalapját, 30% a gödöllői köznevelődési egyesület sportalapját és 10% a m. kir. testőrség sportalapját gyarapítja. Versenyeredmények: 100 m. síkfutásban: 1. **Köves Béla** polg., 2. **Puljer Fülöp** cs.-szds.; 400 m. síkfutásban: 1. **Puljer Fülöp** cs.-szds., 2. **v. Kocz Antal** testőrtörzsörmeister és **Kriesch Tamás** polg., holtversenyben; 800 m. síkfutásban: 1. **Plávenszky Ferenc** cs.-fhdgy., 2. **Pápai Sándor** testőrszakaszvezető; 1500 m. síkfutásban: 1. **Plávenszky Ferenc** cs.-fhdgy., 2. **Cidlina Gusztáv** testőrszakaszvezető; 10 km. terepgyorsasági versenyben: 1. **Balog Sándor** csendőr, 2. **Sajti István** testőrszakaszvezető; súlylökésben: 1. **Ókrös Vince** csendőr, 2. **Parlagi József** testőrtörzsörmeister; diszkoszvetésben: 1. **Ókrös Vince** csendőr, 2. **Kayser Albert** polg.; gerelyvetésben: 1. **Toronyi Viktor** testőrszakaszvezető; magasugrásban: 1. **Nyíry Sándor** polg., 2. **Müller Tibor** testőrtörzsörmeister; távolugrásban: 1. **Plávenszky Ferenc** cs.-fhdgy., 2. **Puljer Fülöp** cs.-szds.; hármassugrásban: 1. **Köves Béla** polg., 2. **Csikász László** polg.; 4x100 m. stafétában: 1. **Csendőrcsapat**,

József csendőr 147 cm., 2. **Kovács István** csendőr, 3. **Péter Mátyás** csendőr. **Távolugrás.** 1. **Molnár József** csendőr 504 cm., 2. **Fodor Miklós** csendőr 486 cm., 3. **Péter Mátyás** csendőr 455 cm. **Diszkoszvetés:** 1. **Matos Gergely** csendőr, 2. **Péter Mátyás** csendőr, 3. **Saliga Pál** csendőr. **Gerelyvetés:** 1. **Saliga Pál** csendőr, 2. **Pázsit Lajos** őrmester, 3. **Péter Mátyás** csendőr.

Az osztály 2 legjobban sportoló csendőre **Molnár József** és **Saliga Pál** csendőrök, **Molnár** csendőr a kecskeméti osztály tisztkarának tiszteletdíját, ezüst cigarettatárcát, **Saliga** csendőr pedig az osztály sportalapjából vásárolt tiszteletdíjat, szintén ezüst cigarettatárcát kapott.

Labdarugás. A szegedi csendőriskola csapata a szegedi Egyetemi és a Szegedi Iparosok és Kereskedők Egyesületének kombinált csapatát 4:3 (3:1) arányban győzte le Szegeden múlt hó 25-én. A folytonosan fejlődő csapat az ősz folyamán a déli kerület összes első osztályú csapataival összeméri erejét. Nagy erőpróba lesz ez, mert a déli kerület csapatai között országos viszonylatban is nagy erőt képviselő csapatok vannak, de ez a vállalkozás és küzdelemre készség rendkívüli fejlődést hozhat jutalmul.

➤ HEGEDŰ, HARMONIKA, TÁROGATÓ, CIMBALOM, GRAMOFON ◀
azaz az összes hangszerek itt a gyárban legolcsóbban kaphatók. Árjegyzék ingyen!

MOGYORÓSSY GYULA

m. kir. szabadalmazott hangszergyára

BUDAPEST, VIII. KERÜLET, RÁKÓCZI-ÚT 71.

T ELEFON : József 16-81.

TELEFON : József 16-81.

HIREK

Hadnagyavatás a Ludovika Akadémián.

Kettős, nagy ünnepe volt azoknak, akik f. évi aug. hó 20-án a Ludovika Akadémia kertjében összegyűltek, hogy a m. kir. honvédség új hadnagyainak felavatásán jelen legyenek.

A Szent István napi nemzeti ünnepnek leghatalmasabb, legszebb és legeseményteljesebb tartalmát adták esküjökkel a Ludovika Akadémia tökéletes erkölcsi, szellemi és testi neveléséből a katonai élet küzdelmeibe kilépő fiatal hadnagyok. Nagyszerű neveléssel, nagyszerű tudással, hittel és elszántsággal telített lelki tisztok foglalják el hadseregünkben a nekik jutó őrhelyeket. És hogy derekasan meg fogják állani helyüket, arról mi, akik végignéztük az avatást, tántoríthatatlan, mindent remélő hitet hoztunk el a szívünkben.

Negyed tizenegy órakor a Himnusz hangjai mellett érkezett meg a *Kormányzó Úr Ó Főméltósága*. Kíséretében voltak *Magasházy* László alezredes, *Hardy* Kálmán sorhajóhadnagy szárnysegédek. Eljött az ünnepélyre *Albrecht* kir. herceg is. A miniszterelnököt *Bárczy* István helyettes államtitkár képviselte.

A lelkészek imája után *Siposs* Árpád tábornok, a Ludovika Akadémia parancsnoka búcsúzott az intézet falai közül az életbe kilépő növendékektől, hazaszerezetre, hűségre és vallásosságra buzdította őket. Majd felhangzott a fiatal hadnagyok esküje, amelyekkel honvédségünk és nemzetünk életéhez, sorsához kovácsolták a maguk életét, a maguk sorsát.

Az eskü elhangzása után a kormányzó úr *Öfőméltósága* szólt a honvéd tiszti kar új tagjaihoz, a következőképpen: Kedves fiam! Az itt elhangzott eskü elvezet benneteket második otthonotokból, az akadémiából, a küzdelmes életbe. Ennek az útnak, amelynek célja a katonai ideálok megvalósítása, mérföldkövei a remény, a munka és a becsületesség. Ez az út nyílegyenesen vezet, nem tűr sem körutakat, sem rövidítéseket. A legkisebb eltérés vagy letérés erről az útról sikamlós lejtőre vezet. Ma a katonának a hivatása megköttöttségünk és szegénységünk miatt kétszeresen nehéz és ezért most különösen egész férfiakra van szükségünk. Acélozzátok izmaitokat, mélyítsétek tudástokat és élesítsétek az ész fegyvereit.

— Nektek hazánk felépítésében és a romok eltakarításában főszerep jut. Az összeomlásért, melyet megakadályozni nem tudtunk, mert nem voltunk itt, a felelősséget azok viselik, akikkel szemben áll a harc az egész világon. A kisértések nagyok és ne üljétek fel jelszavaknak, se légváraknak. Erősítsen benneteket, hogy ha meginogtok, az emlékezés azokra az öreg bajtársakra, akik ma már a föld alatt porladoznak és akik hűségüket a hazájuk iránt vérükkel pecsételték meg.

A katonapálya a legszebb a világon. Első követelménye az egyenes jellem és a becsületesség. A forradalmak szele a becsületesség fogalmát is kikezdte. A becsületesség megköveteli, hogy minden ténykedésünket a tisztesség, a megingathatatlanság és az igazság parancsolóan vezesse. Majd ha ebben az országban mindenki minden ténykedésével a haza javát tartja szem előtt, akkor be fog következni a legnagyobb magyar jóslata: „Nagy és dicső leendő egykor a magyar!” Sok szerencsét kívánok mindnyájatoknak!

Ő Főméltósága buzdító és üdvözlő szavait *Almay* Lajos évfolyamelső tüzérhadnagy köszönte meg. Társai nevében is fogadalmat tett arra, hogy mindig Nagymagyarország képe fog a szemük előtt lebegni.

És most lélekemelően szép jelenettel erősítették meg fogadalmukat fiatal tisztjeink: kiröppentek a kardok hüvelyükből és az ég felé nyúltak az izmos karokban, mintegy ígéretül Szent István örökös szellemének, hogy a magyar élni akar és ereje is van hozzá, hogy éljen.

Szeretettel és bizakodással üdvözljük fiatal bajtársainkat és osztályos társainkat a magyar katonasors szenvedésében, de majdani dicsőségében is!

Dicséreték. *A m. kir. csendőrség felügyelője Tokaji* János 1. osztályú tiszthelyettes, a celdömölki szakasz parancsnokát, 27 évet meghaladó csendőrségi szolgálata alatt, különösen őrsparancsnoki, járásparancsnoki és járásparancsnok helyettesi beosztásban a közbiztonsági szolgálat ellátása és irányítása körül, valamint alárendeltjeinek nevelése és vezetése terén kifejtett eredményes tevékenységéért, *Megyesi* János 2. osztályú tiszthelyettes, a kőszegi szakasz ideiglenes parancsnokát 26 évet meghaladó csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálat terén és alárendeltjeinek oktatása, nevelése és vezetése körül kifejtett eredményes tevékenységéért és *Horváth* Sándor II. 2. osztályú tiszthelyettes, kapuvári őrsparancsnokot 24 évet meghaladó csendőrségi szolgálata alatt a közbiztonsági szolgálat terén kifejtett buzgó és eredményes tevékenységéért, valamint alárendeltjeinek helyes oktatása és hazafias szellemben való neveléséért, nemkülönben őrsének példás vezetéséért *dicső okirattal látta el.*

Fegyverhasználat. Mult hónap 23-án 18 óra tájban Esztár község utcáján, a postahivatal közelében késsel és bottal támadt rá egymásra *V. Nagy* Sándor esztári és *Bátori* Gyula kismarjai legény. A közelükben sétált *Picha* Rezső esztári őrsbeli csendőr, aki kötelességszerűen kardot rántott s a törvény nevében felszólította a legényeket, hogy a verekedést hagyják abba. A legények azonban tudomásul nem véve a csendőr felszólítását, tovább verekedtek. *Picha* csendőr ekkor kardjával fogta fel *V. Nagy* Sándor egyik botütését, aki erre a csendőrnek támadt neki. A csendőr kardja ezt az ütést is elfogta és kiütötte támadója kezéből. Mivel azonban a bot igen kemény volt, a kard visszapattant, illetve lecsúszott és az ütés lendületében előrehajolt legénynek a mellébe szaladt. *V. Nagy* Sándor néhány lépést tett még, de azután összeesett és meghalt. A boncolás megállapítása szerint a kard hegye 4 cm. mélyre hatolt a mellébe és a leggyorsabb segély sem menthette volna meg. A késsel verekedő *Bátori* Gyulát *Picha* csendőr elfogta s az őrsre bekísérte. A kivizsgálás folyamatban van.

Csendőrségi szállító!

Sapkák

Kardok

Kardbojtok

Khaki szövetek

Szabókellékek

Egyenruhák és egyenruházati cikkek

legolcsóbban

a 36 év óta fennálló és a csendőrségnél elismert

MÁRER egyenruházati intézetében

Budapest, VIII., Baross-tér 6. szám

a keleti p.-udvar érkezési oldalán, a Baross-szoborral szemben.

Telefon: József 21-78.

Lapunkra való hivatkozásnál megrendelési költséget a cég visszatéríti.

Kérje kivonatos árjegyzékem.

Testületeknek nagyobb megrendelésnél % árengedmény.

Levente és Bocskay sapkák!

KEMÉNYFA TARTÓS KIVITELBEN
HÁLÓSZOBA JÓTÁLLÁSSAL KAPHATÓ
CSENDŐRÖKNEK KEDVEZŐ
RÉSZLETFIZETÉSI FELTÉTELEK.
LÁNYI bútorkereskedő, VI., Podmaniczky-u. 27.

Egy lövőgép gyilkos merénylete. A budapesti csendőrlaktanya délutáni csendjét pisztolylövés lármázta fel múlt hó 31-én délután. Császik Dezső, a lovasalosztály lövőgépje lött rá Kiss Ferenc 2. oszt. tiszthelyettesre, kit a lövés hasán súlyosan, de szerencsére nem életveszélyesen sebesített meg. Ugyanaz a lövés kárt tett a közelben tartózkodott Tóth József főtörzsőrmesterben is, aki combján súlyos, de szintén nem életveszélyes sebesülést szenvedett. A lövőgépet szolgálókat hanyagságai miatt elbocsájtották állásából s a merényletet azért követte el Kiss tiszthelyettes ellen, mert elbocsájtását neki tulajdonította. A lövőgépet Takler József csendőr a merénylet után elfogta.

Öngyilkosságok. *Menyhárt* Imre karcagi őrsbeli csendőr múlt hó 10-én 7 órakor a legénységi szobában szolgáló karabélyával szíven lötte magát s azonnal meghalt. Tettének oka ismeretlen. *Dávid* Lajos csendőr múlt hó 24-én a kálmánésai őrsön karabélyával föbelötte magát s nyomban meghalt. Tettének oka ismeretlen. *Pingár* István csendőr, aki múlt hó 16-án a budapesti 3. számú honvéd és közrendészeti kórházból — gyógykezeléséből — megszökött múlt hó 19-én 22 és 23 óra között a nagyberényi őrsön karabélyával agyonlötte magát.

A M. Kir. Hadtörténelmi Múzeum igazgatósága felkéri a volt honvéd és közös katonaiskolák volt tanárait és növendékeit, hogy intézetük hősi halottainak névsorát az össze- gyűjthető fényképeket és adatokat a múzeumba (Budapest, IX., Üllői-út 49. I. em.) juttassák el. A kért adatok az eddigi katonaiskoláink bemutatásánál szükségesek.

A pécsi volt 1910-es évfolyam felhívja a volt pécsi hadapródiskolát végzett összes évfolyamok növendékeit, elsősorban ma élő rangelsőit, hogy évfolyamunk hősi halottainak névsorát 1925 december hó végéig állítsák össze és a Hadtörténelmi Múzeum igazgatóságához küldjék be, mert a volt intézetben a hősi halottak megőrkítésére márványtábla lesz felállítva. Az 1910-es évfolyam hősi halottainak jegyzéke már beküldetett.

Elöléptek. *Főtörzsőrmesterré:* az I. számú csendőrkörületben: Fülöp Gergely, a IV. számú csendőrkörületben: Bezovics Vendel, az V. számú csendőrkörületben: Körmendi Mihály, Zsényi Pál, a VII. számú csendőrkörületben: Olteán Lázár törzsőrmesterek. *Törzsőrmesterré:* a IV. számú csendőrkörületben: László József őrmester. *Őrmesterré:* az I. számú csendőrkörületben: Stampf János, Kecskés András II., Mejník István, Makrai István, Ujvári István, Bodor Ferenc, Tuják-Trepák János, a II. számú csendőrkörületben: Varga Sándor II., az V. számú csendőrkörületben: vitéz Papp Imre, Tóth Ferenc II., a VI. számú csendőrkörületben: Miszkuj János, Dálnoki Pál, Hovszki Sándor, Lipesei József és Nagy Ferenc csendőrök.

Házasságot kötöttek: Varga László I. számú csendőrkörületbeli gazdasági főhadnagy Zwipp Valéria urhölgygel Budapesten, az I. számú csendőrkörületben: Kerekes István őrmester Gulyás Juliánával Köröstarcsán, Folytos Sándor fő-törzsőrmester özv. Kiszél Istvánné szül. Ruthner Annával Isaszegen, a II. számú csendőrkörületben: Orbán Mihály 3. oszt. tiszthelyettes Hertai Rozáliával Bézin, Fülöp Ferenc főtörzsőrmester Pálfi Erzsébettel Budapesten, Mikolai Lajos 3. oszt. tiszthelyettes Kálmán Juliával Győrött, Szakács András László őrmester Korepte Erzsébet Máriával Mezőkövesden, Dániel István 3. oszt. tiszthelyettes Gece Irénnel Ikerváriban; a III. számú csendőrkörületben: Ferencz József csendőr Takács Alojziával Sárváron; a IV. számú csendőrkörületben: Kiss József VII. 3. oszt. tiszthelyettes Kristóf Zsófiával Karádon, Deák István II. oszt. tiszthelyettes Deák Annával Abaligetén; az V. számú csendőrkörületben: Kovács Ferenc 3. oszt. tiszthelyettes Juhász Ilonával Fajszon, Oláh Imre főtörzsőrmester Lápszky Karolinával Kétegyháza; a VI. számú csendőrkörületben: Gombos Lajos 3. oszt. tiszthelyettes Jakab Kálmánnal Kocsárdon.

Elhaltak. A m. kir. budapesti 1. sz. csendőrkörület tisztikarától vettük a szomorú gyászjelentést, hogy fiatal bajtársunk, vitéz *Kállya* István csendőr gazdasági főhadnagy életének 37-ik évében hosszas és súlyos betegség után emberfeletti szenvedések között múlt hó 23-án meghalt. Múlt hónap 25-én temették el a farkasréti temetőben rokonai, barátai és bajtársainak részvéte mellett. A világháború adta rá a és katonaruhát 1915. évi január hó 15-én s nem sokáig önkénteskedett a pótzászlóaljnál, mert már 1915. évi augusztus hó 2-án sebesülten kellett a harcot elhagynia. Már 1916. évi február hó 18-án újból a harcot járta egészen 1917. évi június hó 1-ig. Akkor hosszas arcvonalbeli szolgálata érdemeinek elismerésül és vitézségeért az 1., kétszer a 2. oszt. ezüst, a bronz vitézségi éremmel és Károly csapatkeresztellett a mellén hazaküldték pihenni a pótzászlóaljhoz. Közben elnyerte a tartalékos zászlósi és hadnagyi rangot. A pótzászlóaljnál csak néhány hónapot pihent, újra kiment a harctérre s amíg sebesüléséből keletkezett betegsége harképtelenné nem tette, az első vonalban teljesített szolgálatot. Tartalékos főhadnaggyá 1918. évi november hó 1-én lépett elő. 1919. évi december 16-án csendőrgazdasági tisztí próbaszolgálatra jelentkezett s e minőségében 1920. évi szeptember hó 1-én a m. kir. csendőrség gazdasági tisztikarának véglegesített tagja lett. A világháborúban tanúsított hősiességét magatartásának és általában derék magyar ember mivoltának legszebb jutalmát, az vitézi rendbe való besorolását 1924. évi június hó 15-én érte el. Rövid csendőrségi pályafutásának utolsó állomása a belügyminiszterium VI. b. osztálya volt. A haza egyik hűséges támaszát, vitézét, a m. kir. csendőrség egyik munkás, törekvő tagját, mi pedig egy kedves, szeretett bajtársunkat veszítettük el halálával. Kegyelettel őrizzük meg emlékét.

Gróf Károly V. számú csendőrkörületbeli próba- csendőr Cegléden és *Horváth* Ferenc VII. számú csendőrkörületbeli 3. oszt. tiszthelyettes Budapesten az 1. számú honvéd és közrendészeti kórházban meghalt.

Kérelmek. Kölcsonös áthelyezésüket óhajtják: *Horváth* György II. pacsai őrsbeli (nagykanizsai osztály) csendőr a pécsi kerület területére; *Giczi* Ferenc szombathelyi őrsbeli csendőr a csurgói osztály területére; *Kovács* Elek szombathelyi őrsbeli csendőr a csurgói osztály területére; *Balogh* Imre bugyii őrsbeli (budapesti II. osztály) csendőr a miskolci, debreceni vagy szegedi kerület területére; *Gromann* Ferenc mezőcsáti őrsbeli (miskolci osztály) csendőr a budapesti vagy szegedi kerület területére; *Farkas* István Torontál-ferencszállási őrsbeli (u. p. Kiszombor) csendőr a makói osztály területéről a kecskeméti osztály területére. Kérik azokat a bajtársaikat, akik kölcsonös áthelyezésüket óhajtják, hogy címüket velük közöljék.

Cselenyák János csendőr (Mecsekszabolcsi őrs) kéri *Kiss* Sándor és *Czine* János csendőröket, hogy címüket közöljék vele, fontos ügyben óhajtana velük érintkezésbe lépni. *Kiss* János csendőr 1922-23-ban a beregsurányi őrsön, *Czine* János pedig 1922-ben a mátészalkai őrsön teljesített szolgálatot.

BEÉR SÁNDOR

PAPÍR, ÍRÓSZER, ÍRÓGÉP-KELLÉKEK
NAGYKERESKEDÉSE. SAJÁT VÉS-
NÖKI MŰINTÉZET. RUGGYANTA-
BÉLYEGZŐ GYÁRTÁS

BUDAPEST, VI., ANDRÁSSY-ÚT 19.

TELEFON: 172-54.

ÍRÓGÉPEK

ujak, használtak, kedvező fizetési feltételekkel. Régi gépeket becserélünk.
BIRÓ ÉS ECKSTEIN, Budapest, V., Vörösmarty-tér 3. Tel.: 126-06 és 46-25.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

Bánlyhunyd. Ha az őrsparancsnok hosszabb külszolgálat után néhány órai pihenőt engedélyez, természetesen, hogy azt a nősök lakásukon tölthetik, a szerelvény tisztogatását azonban a laktanyában kell végezniük.

Baktaboru. 1. Olvassa el f. évi 14. számunkban „Kömlő” jellegre küldött üzenetünket. 2. A bérlő az u. n. „közüzemi költséget”, amely alatt akár a községi, akár más üzemek, vagy a háztulajdonos által teljesített vizszolgáltatási, csatornázási, személtuvarozási, kéményseprési, pócegödör tisztítási s más hasonló költségek értendők, — megfizetni köteles a háztulajdonosnak; de ennek ellenében csakis ezeket a szolgáltatásokat követelheti; háztatarozást és javítást már nem követelhet a lakó a háztulajdonostól. 3. Polgári peres ügyekben 1 millió koronáig a községi bíróságnál, 2—25 millióig pedig a kir. járásbíróságnál jelentheti be igényét. Vannak azonban olyan esetek, amelyek az összeg nagyságára való tekintet nélkül a kir. járásbírósághoz, vagy pedig a kir. törvényszékhez tartoznak, tehát még 1 millió koronán alul is, pl.: örökösödési perek, váltóperek, részvénytársasági vagy szövetkezeti viszonyból származó perek, bérleti viszonyból eredő perek stb. Írja meg pontosan, mit akar perelni, akkor megmondjuk, hova kell fordulnia. 4. Természetesen, hogy be lehet perelni, még pedig a kir. járásbíróságnál. Ha igénye tényleg jogos, akkor azt Önnek meg is ítéli a bíróság.

V. B. 1. Lapunk múlt évi 9. számában „F. J. tiszthelyettes, Nagyoroszi” jellegre részletesen megírtuk a nyugdíjba beszámítható idő kiszámításának módozatait. Azon az alapon Ön is könnyen kiszámíthatja a maga beszámítható idejét. Erre nekünk nincs időnk. 2. Az 1912. évi LXV. t.-c. 51. §-a értelmében felesége nyugdíjára igényjogosultságot szerez abban az esetben, ha a házasság a férj 57. életéve előtt és tényleges szolgálatban, vagy azt megelőzőleg kötöttet meg és az együttélés időtartama legalább 3 hónapot kitesz.

Vitatkozó. A csendőrségi pótdíj csakis a csendőrségnél megszakitás nélkül töltött tényleges szolgálati évek után illetékes és pedig az Ön számára 20 éven felüli csendőrségi szolgálati ideje után 25 aranykorona.

Lukács Ignác, id. ny. áll. 2. oszt. tiszthelyettes. Kérjük, címét közölje velünk.

P. öreg csendőr. Csak teljes aláírással ellátott levelekre válaszolunk.

Boldogabb jövő. Kötelezője, ha katonai szolgálati idejét igazolni tudja, 1926. évi április hó 30-án jár le.

N. L. csendőr, Biharnagybajom. Katonai szolgálati idejéből kötelezőjébe 3 év beszámít, de nyugdíjába nem, mert a megszakitás 30 napnál hosszabb.

Érdeklődő. Rendezés alatt áll, még nem tudjuk, hogyan nyer elintéztést.

Rokkant. A vitézségi érempótdíjak ügye még mindig rendezés alatt áll.

Hegyaljai III. 1. A csendőrség tagjai éppen úgy szerzik meg az útlevelet, mint a polgári egyének. Kérje a főszolgabíró útján az alispáni hivataltól. 2. Román területre beutazási engedélyre szüksége van. Ezt megszerezheti vagy úgy, hogy megszállott területen lakó hozzátartozóit kéri meg a beutazási engedélynek az illetékes siguranzától való beszerzésére, vagy pedig szolgálati úton a külügyminisztériumhoz terjessze fel ezirányú kérvényét. 3. Egy évre szóló állandó útlevelet kérhet. Természetesen, hogy egyidejűleg kérheti a szabadságot is. 4. Határátlépési engedélyt a szolgabírói hivatal ad az arra illetékesnek, de az már a románoktól függ, hogy hozzájárulnak-e az egyesek átlépési engedélyéhez. Önnek, csendőr létére, erre sok reménye nem lehet. Önt az átlépésre különben még a románok által elfogadott határátlépési engedély sem jogosítja fel addig, amíg erre a Belügyminiszter úrtól engedélye nincs. Ha nyomós okokkal indokolni tudja, adja be egy ilyen állandó határátlépési jogosultság iránti kérvényét szolgálati úton a Belügyminiszter úrhoz (VI. c. oszt.).

N. J. csendőr, Biharnagybajom. A f. évi 8. sz. Csendőrségi Közlönyben közzétett 155675/VI—b. 1925. sz. B. M. rendeletre való hivatkozással szolgálati úton adjon be kérvényt a Belügyminiszter úrhoz (VI. b. oszt.).

T. J. csendőr. Olvassa el mai számunkban „P. öreg csendőr” jellegre küldött üzenetünket.

B. M. főtörzsőrmester. Az 1923. évi 3978/VI—b. sz. B. M. rendelet intézkedik úgy, hogy a nőtlének után $\frac{1}{2}$ hold, a nősök után pedig 1 hold föld igényeltessék. Az 1925. évi 14. sz. Csendőrségi Közlönyben közzétett 157133/VI—b. 1925. számú B. M. rendelet utolsó előtti bekezdése azonban ezt a kérdést úgy rendezi, hogy az őrsökre beosztott nős csendőregyének a fennforgó helyi viszonyok szerint részesülhetnek a kiutalt föld használatában. Erre nézve, a surlódások elkerülése végett, az előjáró parancsnokság rendelkezése kérendő ki az őrsök által. Ha tehát az Ön őrsén a föld elosztásából akár a nőtlének, akár a nősök sérelmet szenvedtek volna, őrsparancsnokuktól kérjék az ügynek az osztályparancsnoksághoz való felterjesztését. A mi felfogásunk különben ebben az esetben az, hogy az 5—10 hold magántulajdonnal rendelkező nősök elégedjenek meg a maguk földjével, amely biztos megélhetést nyújt számukra s a kiutalt földet engedjék át azoknak, akiknek semmijük sincsen. Ez a bajtársiasság követelménye.

Felvidéki csendőr. 1. A csendőr-jelsipba úgy kell belefújni, hogy az a kombinált hangot adja. Ennek éppen az a célja, hogy jelsipunk jellegzetes hangú legyen. 2. A jól sikerült vizsga, sportteljesítmény vagy bármely más érdemek jutalmazására engedélyezett szabadságok nem számítanak be az egyébként évente igénybevehető szabadságba. Téves értelmezés elkerülése céljából azonban megemlítjük, hogy *illetékes* szabadság nincs, mert az évenként *kérhető* szabadságok engedélyezése a szolgálat érdekeivel ellentétben nem állhat.

Sz. J. I. csendőr, Helvécia. Szilasy Gézárt nem találjuk. Bezeredy Árpád sem szerepel a nyilvántartásban, de találtunk Bezeredy István nevű főhadnagyot, aki a volt es. és kir. 16. huszárezredben szolgált, most pedig a 3. honvéd huszárezred 1. osztályának főhadnagya Sopronban. Ön valószínűleg rosszul emlékezett a keresztnévre.

G. F. csendőr, Szendrő. A volt kassai 5. honvéd huszárezred irattára Borsod-Gömör vármegye alispáni hivatalában Miskolcon, a volt budapesti 1. honvéd huszárezred irattára pedig Északpest vármegye alispáni hivatalában Budapestben van.

Hohenstaufok. 1. Lapunk múlt évi 9. számában „F. J. tiszthelyettes, Nagyoroszi” jellegre küldött üzenetünk alapján számítsa ki, mert olyasmivel, amit olvasóink maguk is megtehetnek, nem tölthetjük időnket. 2. Az 1912. évi XXXV. 15. t.-c. 8. §. értelmében a nyugdíjas gyermeke után 16. betöltött életéve után is felszámítható a családi pótlék, ha a gyermek kiváló eredménnyel végzi iskolai tanulmányait. Ez vonatkozik a 16—24. életévig bezárólag. Kérvényét a Belügyminiszter úrhoz (VI. b. oszt.) kell az iskolai bizonyítvány csatolása mellett benyújtani s azután az iskolai évek, illetőleg félévek végén mindig az iskolai bizonyítványt kell ugyanoda felterjeszteni. Az ilyen családi pótlék folyósítása ntólagosan történik.

Sz. Gy. t. Zs. A vallás- és közoktatásügyi minisztérium hivatalos közlönyének f. évi júl. hó 1-én megjelent 11. számában kapták a polgári iskolák az e tárgyban kiadott rendeletet. Eszerint a 340.000 K tandíjnak csak felét, 170.000 K-t fizetik a közalkalmazottak gyermekei. Ez kimondottan a polgári iskolákra vonatkozik. Ez a rendelkezés azonban csak az állami polgári iskolákra nézve kötelező erejű. A felekezeti iskolák maguk gondoskodnak fenntartásukról s így a tandíjkedvezmények tekintetében az állam parancsolólag nem léphet fel velük szemben. De a szóban forgó rendeletet ezek az iskolák is megkapták tudomásulvétel, tájékozódás és esetleges hasonló intézkedések megtétele céljából. Rendszerint a felekezeti polgári iskolák is megadják az államiakéval azonos tandíjkedvezményeket.

Vitatkozók. Legutóbbi számunkban „Jó ember” jellegre küldött üzenetünk természetesen a csendőrség csapatállományú tiszthelyetteseire vonatkozik.

N. I. fhdgy. Áthelyezési költségek címén csak a havidíjat lehet felszámítani. A legutóbb folyósított előleg nem tartozik a havidíjhoz.

K. J. csendőr, Dunamenti őrs. J. Olvassa el lapunk múlt évi 12. számában „Királyhágó” jellegre küldött üzenetünk 2. pontját. 2. A vitézségi éremk pótdíjának ügye még elintézés alatt áll.

Sport, nős esendőr. A nős esendőrök a részükre kiutalt föld terményeivel szabadon rendelkeznek. A nők a nőtlekkel közösen csak akkor gazdálkodhatnak, ha ebbe mindkét fél beleegyeznek, ilyenkor a terményeket arányosan osztják el. Az ilyen közös gazdálkodás nem célszerű, mert rendszerint nézeteltérésekre vezet. Annak elbírálására, hogy az őrsparancsnok helyesnek juttatja-e el, vagy nem, mi nem vagyunk hivatottak. Ha panasz van, azt intézze el úgy, ahogy elő van írva.

V. M. Szín. A Károly esapatkeresztre vonatkozó határozványokat tartalmazza az 1916. évi 163. sz. Rendeleti Közlönyben (Személyes ügyek) megjelent 26049/eln. 1916. sz. rendelettel kiadott Alapszabályok, amelyeknek végrehajtási határozványait az 1916. évi 91. sz. Rendeleti Közlönyben (Szabályrendeletek) találja meg; az 1917. évi 98. sz. Rendeleti Közlönyben (Szabályrendeletek) közzétett 21452/eln. 2. sz. körrendelet az Alapszabályok kiegészítését tartalmazza. A besszarábiai előnyomulás beszámítása iránt az 1918. évi 53. sz. Rendeleti Közlönyben közzétett 15310/eln. sz. körrendelet, míg az ukrániai előnyomulás beszámítása tekintetében az 1918. évi 39. sz. Rendeleti Közlönyben (Szabályrendeletek) kihirdetett 10046/eln. sz. körrendelet intézkedik.

T. L. esendőr, Mezőcsát. 1. Megszakítás. Nagy a száma azoknak, akik esendőrségi szolgálatukat a kommunisták vagy a románok miatt nem kezdhették meg akkor, amikor szerették volna. Ha ezt az időt nem tekintenek megszakításnak, jöformán minden fiatal esendőr előállhatna ilyen igényekkel. Ha megelőzőleg már szolgálatot teljesített volna nálunk és igazolni tudná, hogy a kommunisták vagy a románok üldözése akadályozta meg abban, hogy tényleges szolgálatot folytasson, akkor a távol töltött idő beszámítása lehetséges volna. 2. Nyugdíjaztatása idejében kérje majd kegyelmi kérvényben, hogy előző szolgálati idejét nyugdíjába beszámítsák. 3. A f. évi 6. sz. Csendőrségi Közlönyben megjelent 120221/eln. VI-c. 1924. sz. B. M. körrendelet utolsó előtti bekezdése értelmében megszakításoknál a megelőző tényleges esendőrségi szolgálat teljes egészében beszámít a nősülési engedély benyújtásához szükséges 6 évi szolgálati időben. Ön tehát már 1926. évi április hó 25-én beadhatja nősülési kérvényét.

Koronaőr. 1., 2., 3. Olvassa el lapunk f. évi 7. számában „Sz. J. esendőr, Nova” jellegre küldött üzenetünket. Kérvényét szolgálati úton kell beterjeszteni, a szükséges okmányokat előjárói majd becsatolják a kérvényhez. Nőöket a koronaőrség nem vesz át. Nősülésre különben ott igen nehezen kaphatna engedélyt, mert csak 10% a nők megengedett száma s így sok esztendő kellene várakoznia. 4., 5. Mindkét esetben bűnség az illető. 6. Az egy személy bizonyító tanuskodásán kívül a bíróság a további bizonyítékokat hivatalból fogja beszerezni s annak eredményétől függ, elítéli-e, vagy pedig felmenti azt, akit egy személy azzal vádol, hogy a bíróság előtt bűnygyben hamis esküt tett. Tehát a bizonyítási eljárás eredményéhez képest fel is mentheti. 7. Vadászati kihágás esetén a tulajdonos, vagy vadászberlő nyilatkozata szükséges az eljárás megindításához. 8. Rendezés alatt áll. 9. A szerződésileg biztosított és a kényszerberlet útján igénybe vett laktanyák az őrszolgálatkezelési utasítás 82. §-ának 3. pontjában foglaltak tekintetében is azonos elbírálás alá tartoznak. 10. A moszkvai nagyharang súlya 1950 méter-mázsá, átmérője 7 m., 1734-ben készült, 1737-ben a harangtorony leégett s a harang lezuhant. Azóta nem is használják harangozásra, mert egy darab kicsorbult belőle. 11. Bizonyos feltételek fennforgása esetén válóok. Ha a körülményeket részletesen ismernők, magánlevélben megadhatnók erre a kényes kérdésre a választ. Esetleg forduljon ügyvédhez.

T. J. esendőr, Győrszentmárton. A sporttanfolyam, értesülésünk szerint, f. é. október hó 1-én veszi kezdetét. Az előkészületek nagyrészt megtörténtek már. Az érdekelték a beírást idejében meg fogják kapni. Hogy sportolását a vidéki lakosság megjegyzésekkel kíséri és nem értékeli, ez csak annak szomorú bizonyossága, hogy falun a testedésnek egyén- és nemzetnevelő fontosságát még nem ismerik az emberek. Éppen ezért kellenek úttörők, akik erre a lakosságot rávezetik. Kedvét tehát ne veszítse el.

Őszirozsza. 1. Érdeklődjék az őrs hivatalosan az illetékes pénzügyigazgatóságnál. 2. Kérni lehet, az osztályparancsnokságtól függ, hogy áthelyezik-e. 3. 6 szolgálati év után III., 10 szolgálati év után II. és 20 szolgálati év után I. oszt. szolgálati jel illetékes.

Határszéli őrs. A esendőrségi patkolómesterek és fegyver-mesterek létszáma kevés és az jelenleg mind be van töltve. Belátható időn belül nem számíthat arra, hogy átműnősítsék.

Baja, 1925. Összes esendőröknek. 1. Olvassa el lapunk múlt évi 12. számában „Királyhágó” jellegre küldött üzenetünk 2. pontját. 2. Ez a kérdés a háború előtt kerületenként külön-külön nyert szabályozást. Egyes kerületeknél a pihenő 22-3 óráig terjedő időbe nem eshetett bele, más kerületeknél pedig a pihenőnek egyik napról a másikra nem volt szabad áttérjednie. Az új Utasítás szabályozni fogja e kérdést és pedig valószínűleg az utóbb említett értelemben.

Olcsóság N. S. Természetes, hogy keresztény cégnél kell vásárolniok. Ha a szövetkezet ellen panaszuk van, jelentésk be azt a központnak, a hibák minden esetre orvosolva lesznek.

1882. III. 17. 1. Az előfordult és a kiderített kihágások száma 10, mert minden egyes járműtulajdonos külön kihágást követett el még akkor is, ha együtt voltak. 2. A statisztikai adatokat akkor is fel kell tüntetni és a tevékenységi kimutatásba is be kell vezetni, ha a nyomozás felhívásra eszközöltetett, mert hiszen az eset ilyen esetben is tényleg előfordult és a tettesek ellen az őrs feljelentést tett. Természetes hogy a főszolgabírónak az ilyen eseteket is be kell jelenteni és azokat a tevékenységi naplóba is be kell vezetni. 3. „Felszólított” csak az a szolgálat, amelyet a esendőrség csak felhívásra teljesíthet. Ha tehát a bíróság az őrsöt egy bizonyos ügyben való nyomozásra hívja fel, a járőr szolgálat a felhívás dacára is „rendes” szolgálat, mert olyan ténykedést végez, amely a esendőrség rendes szolgálati teendői közé tartozik. 4. Jelenleg nincsen előírva, hogy az őrsjárat lapot milyen irónnal kell vezetni, az új utasítás a tintajárón használatát rendeli.

Cs. Cs., Pécs. Irja meg pontosan, hogy a honvédségnél mettől meddig szolgált, mert enélkül kötelezőjének lejártát nem tudjuk megállapítani.

Rokon. Budapesten, a Mária Terézia-téri telefonközpontban, a táviró- és távbeszélő-igazgatóságnál, 1. oszt. szakaltiszi minőségben teljesít szolgálatot.

Szél-vihar, VIII. 25. Lapunk kizárólag esendőrségi, vagy a esendőrséget közvetlenül érintő híreket közöl. Ha például a zivatar által sújtottak mentése körül az őrs kimagasló tevékenységet fejt ki, avagy magát az őrsöt is érzékeny csapás éri, arról hírvonatunkban már megemlékezünk. De csak magát a zivatart, vagy más, országos érdeklődést érdemlő, azonban testületünkkel közvetlen kapcsolatban nem álló híreket nem közlünk, mert ezt a napilapok elvégzik helyettünk és lapunknak más céljai vannak. Ha azonban esendőrségi vonatkozású hírt bármelyik olvasónk beküld hozzánk, azt természet-szerűleg szívesen megírjuk.

D. M. főtörzsrörmester, Rózsaszentmárton. 1. Az 1924. évi 5000/M. E. sz. rendelet III. fejezet 7. d) alpontja értelmében az örökbe fogadott gyermek után családi pótlékot fel lehet számítani akkor, ha a gyermek az örökbe fogadó vérrokonra és a gyermek szülei nem élnek, vagy pedig beigazoltan képtelenek arra, hogy gyermeküket eltartsák. 2. Az Általános Szolgálati Határozványok II. 4. pontja úgy intézkedik, hogy a gyengélkedő oly őrsön, ahol orvos nem áll rendelkezésre, csak három napig maradhat az őrsön, negyednap pedig megfelelő gyógykezelés végett kórháznak kell átadni. Ha azonban előzőleg orvosilag megvizsgáltatván, az orvos a kórházi gyógykezelést nem tartaná szükségesnek, akkor a gyengélkedőnek az őrsön nyolc napig (beleértve a három napi gyengélkedést) való maradhatását a szárnyparancsnok engedélyezheti, míg az esetleg azon felüli idő-engedélyezés a kerületi parancsnokságot illeti, mely célból oda felterjesztés teendő. 3. Szanatóriumba csak esendőr- vagy honvédorvosi bizonyítvány alapján utalhatják be. 4. Az 1912. évi LXV. t.-e. III. fejezet 51. §. értelmében az a nő, aki nyugdíjazott tisztviselőhöz, altiszthez vagy szolgálóhoz megy nőül, igényt tarthat özvegyi nyugdíjra akkor, ha házasságuk által a tényleges szolgálat alatt született gyermek törvényesített vagy pedig akkor, ha férje: nyugalmahelyezés időpontjában még nem volt 60 éves, a beszámítható javadalalmazással egyenlő özvegyi nyugdíjra igényt adó szolgálati idejét még nem töltötte be és a házasság megkötése után a tényleges szolgálatban újból alkalmaztatván, legalább még 3 évig szolgált.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:
PINCZÉS ZOLTÁN százados.

Pallas részvénytársaság nyomdája Budapest, V., Honvéd-u. 10.
(Telefon: 5-67, 5-68.)

Felelős vezető: Tiringor Károly műszaki igazgató.